

O autorovi

T. Y. Lee je ze Singapuru, kde se svou ženou vychovává své dvě děti. I proto ve svých knížkách píše o těch aspektech Buddhova učení, které jsou důležité pro praxi mimo kláštery a meditační centra. Jeho knihy si ve svém rodném jazyce mohou přečíst čtenáři v Indonésii, Vietnamu, Indii, Polsku, Německu Španělsku a v Číně.

O PŘÍČINÁCH ŠTĚSTÍ

STRUČNÝ PRŮVODCE BUDDHOVÝM UČENÍM

T. Y. LEE

DHARMA-ZDARMA

Tato kniha vznikla v rámci projektu Dharma zdarma.
Více o projektu najdete na www.dharmazdarma.cz.

Přeloženo z anglicky psaného originálu *The Life of Blessings*.
Originál je ke stažení na: www.justbegood.net.

O příčinách štěstí

Napsal ▶ T. Y. Lee

Překlad ▶ Štěpán Chromovský, Karel Chromovský

Obálka ▶ Jiří Šebesta

Předtiskové úpravy ▶ Jiří Šebesta

Jazyková korektura ▶ Martina Alánová, Ondřej Šeda, Dalibor Pavlík

Produkce ▶ Dalibor Pavlík

Kdokoli smí bez předchozího svolení autora a překladatele vytisknout tuto publikaci pro distribuci zdarma. Zájemci o komerční vydání mohou požádat o svolení autora (admin@justbegood.net) a překladatele (stepan.chrom@seznam.cz).

1.vydání; 3500ks; náklady na jeden výtisk 12,188 Kč včetně DPH

Vydalo ▶ Občanské sdružení SATI Pardubice, 2011 ▶ IČO: 26997746

Neprodejné. Jen pro distribuci zdarma.

ISBN: 978-80-903688-3-5

Obsah

Komentáře ke knize	3
Předmluva	4
Úvod	7
Buddhův návod k pokojnému a šťastnému životu	9
Jak získat prospěch a bohatství	25
Jak se vyhnout úpadku	30
O příčinách štěstí	32
Závěr	47
Dodatek	48

Komentáře ke knize

„Ti, kdo znají buddhismus pouze vzdáleně, někdy docházejí k závěru, že je relevantní spíše pro mnichy a mnišky žijící v odlehlých lesích ve starověké Indii a že nemá co významného říci lidem žijícím v 21. století. Tato útlá knížka rychle rozptýlí všechny takové dezinformované názory. Buddha hovořil o přetrvávajících starostech všech lidských bytostí – o povaze dobra a zla, o tom, jak vycházet klidně se svými sousedy, o smyslu života a hlavně o tom, jak být šťastným a dovršeným jedincem. Autor vybral čtyři Buddhovy rozpravy, které pojednávají o všech těchto záležitostech, a sepsal komentář ke každé z nich. Výsledek je čtivý, praktický a všeobecně srozumitelný průvodce buddhistickým způsobem života.“

Ct. Shravasti Dhammika
Buddha Dhamma Mandala Society
Singapore
Autor knihy *Dobré otázky, dobré odpovědi*

„T. Y. Lee do své knížky „O příčinách štěstí“ vybral čtyři velice užitečné a praktické směrnice pro každodenní život, které slouží jako základ pro vyšší moudrost. Tato „Dhamma pro každého člověka“ vyniká jasností a jednoduchostí a poukazuje na flexibilitu a přizpůsobivost buddhismu v moderní době. „Příčiny štěstí“ zdůrazňují praktickou jednoduchost buddhismu jako protiklad poněkud dogmatické víry, která charakterizuje jiná náboženství. K rozšiřování dobré Dhammy bych velice doporučil tuto brožuru kvůli jejímu vztahu k společenským problémům současnosti a pro její aplikovatelnost do každodenního života.“

Ct. Pañnavaro Maháthéra
Bodhi Tree Forest Monastery
Australia
Zakladatel a webmaster portálu BuddhaNet

Předmluva

Jednoho dne za mnou přišel jeden mladý člověk a zeptal se: „*Jak mohu žít šťastně a dosáhnout prosperity, aniž bych musel čelit nějakým potížím?*“ Prostě jsem mu řekl, že by neměl konat žádné takové činy, které vedou k výčitkám svědomí, zármutku či žalu. Takový způsob jednání vede k úspěšnému a šťastnému životu.

T. Y. Lee ve své knížce *O příčinách štěstí* popsal, jak dosáhnout v tomto životě štěstí a prosperity podle buddhistické nauky. Vybral některé dobře známé sutty ze Sutta Pitaky a představil je jasným a snadno srozumitelným způsobem.

T. Y. Lee uvádí nejprve Sigálováda suttu a pojednává o etických základech, nabývání a ochraně majetku a bohatství, přátelství, příbuzenských vztazích či vlastnostech vedoucích k úspěchu. Pak pokračuje Vjagghapadždža suttou, která představuje Buddhova učení o tom, jak by měl laický žák¹ rozvíjet materiální a spirituální bohatství.

I bohatý člověk však může utrpět úpadek, není-li jeho chování uvědomělé. Buddha nás proto v Parábhava suttě učí o příčinách takového úpadku. T. Y. Lee jasně a stručně popsal tyto příčiny a rozdělil je do tří skupin úpadku.

Autor také přišel s novým pohledem na Mangala suttu, který všech 38 druhů štěstí, které sutta popisuje, řadí do pěti skupin, které pojmenoval Základní příčiny štěstí, Podpurné příčiny štěstí, Osobní příčiny štěstí, Vyšší příčiny štěstí a Nejvyšší příčiny štěstí.

V této knížce T. Y. Lee ukázal, jak dosáhnout prosperity a štěstí, jak se vyhnout materiálnímu, morálnímu a spirituálnímu úpadku a vysvětlil příčiny štěstí v životě. Proto velice doporučuji tuto knížku jako zasvěcené pojednání pro šťastný život z buddhistické perspektivy.

Ct. Dr. I. Indasara Théro
Ředitel katedry buddhistické filosofie
Srí Lanská univerzita buddhistických studií a páli
Srí Lanka

¹ Poznámka překladatele: laický žák je ten, kdo praktikuje Buddhovo učení v domácnosti a není tedy mnichem či mniškou.

Autorova předmluva

Kromě tradičně buddhistických zemí v Asii, kde buddhismus zůstává silně zakotven, se v současnosti rychle šíří v Americe a v mnoha evropských zemích. Aktuálně je také nejrychleji rostoucím religiózním systémem v Austrálii. Moderní a vzdělaní lidé mají stále větší potřebu takových spirituálních učení, která jsou zbavená smyšlených legend a mýtů, oproštěná od hrozeb a trestů či od víry, která je v rozporu s vědou a rozumem.

Prostá víra a uctívání již nejsou v současné době dostačující. Buddhismus je se svou praktickou a konzistentní naukou a vztahem ke každodennímu životu schopen uspokojit mysl inteligentních a zvědavých lidí. Takto velice působí na naši soudobou společnost. Sigálováda sutta, Vjagghapadždža sutta, Parábhava sutta a Mangala sutta jsou velmi dobrými příklady takové nauky. Jsou praktické a rychle aplikovatelné. Vedou jak k osobnímu růstu a zdokonalení, tak ke spirituálnímu růstu a rozvoji. Tato knížka je založena právě na těchto čtyřech suttách.

Věřím, že lepšímu porozumění buddhismu pomůže představení těchto základních učení stručným, nekomplikovaným a střizlivým způsobem, který ocení mnoho čtenářů. Jsem přesvědčen, že bude užitečné sestavit tyto čtyři sutty do jediné kompaktní knížky, která bude sloužit všem praktikujícím buddhistům a bude k dispozici všem dalším studentům buddhismu. V dodatku najdete celé znění těchto sutt v běžně dostupných překladech ct. Nárady Théry.

Texty Buddhova učení byly původně memorovány a recitovány v souladu s ústní tradicí. Nebyly zapisovány a čteny, jak tomu bylo až mnohem později. Jsou-li však zapsané v původním znění, čtení opakovaných odstavců určených k memorování a recitaci může být obtížné. Tím spíše že tyto texty vznikaly před více než 2500 lety v podmínkách velice odlišných od těch současných a v jazyce velmi odlišném od našeho.

Proto jsou v této knížce sutty představené současným jazykem a v moderním kontextu tak, aby jejich učení bylo přístupnější a srozumitelnější. Suty jsou zde také rozdělené do nadepsaných kapitol a do podskupin s vloženými vysvětlivkami pro snadnější čitelnost. Nicméně sled a plynulost textů je zde dodržena, jak jen bylo možné, aby zůstala zachována atmosféra a duch Buddhova učení.

Rád bych zde vyjádřil svou nejhlubší vděčnost ct. S. Dhammikovi za jeho rady a nekonečnou trpělivost, ct. Dr. I. Indassara Thérovi za sepsání předmluvy, ct. Paññavaro Maháthérovi za revizi knížky, panu Leong Kum Seng a paní Han Ah

Yew za jejich cenné návrhy a pomoc při kontrole knížky. Jsem rovněž velice poctěn, že jsem mohl pracovat na této knížce s paní Sylvií Bay. Mé ocenění má také paní Geelyn Lim za její usilovnou práci na vzhledu a rozvržení knížky. Za všechny chyby, nedostatky a opomenutí zodpovídám pouze já a budu šťastný, když o nich uslyším od kohokoli, kdo je může opravit, tak aby tato knížka mohla být případně ještě vylepšena.

Děkuji také všem mým učitelům a přátelům v Dhammě za jejich podporu a povzbuzování od samého počátku. Má vděčnost patří rovněž mým rodičům a mé ženě Susan za všechnu jejich pomoc s mou „prací“ při propagování Dhammy. A konečně mé zvláštní poděkování patří lidem z celého světa, díky nimž se „Just be Good“ tak rozvíjí, a kteří napomáhají šíření Dhammy kdekoliv se vyskytují.

Nechť jsou všechny bytosti šťastné a spokojené, zbavené fyzického a mentálního utrpení. Nechť všechny bytosti vstoupí na stezku Buddhy a dosáhnou Nibbány. Nechť jsou všechny zásluhy získané vydáním této knihy věnované štěstí a osvobození všech bytostí a napomohou chránit a šířit učení Buddhy.

T. Y. Lee
www.justbegood.net
Diplom z buddhistických studií na Srí Lance
Bakalář práv, UK
MBA, USA

Úvod

Buddhismus je obvykle chápán jako hluboce spirituální praxe, která má takové vysoké cíle jako je záchrana všech vnímajících bytostí či dosažení úplného osvobození (Nibbána). Je však často přehlíženo, že Buddha dával lidem i mnoho cenných rad o tom, jak vést obyčejný každodenní život, jak budovat rodinu, jak provozovat zaměstnání nebo jak udržovat vzájemné společenské vztahy.

Jedním z hlavních faktorů přispívajících k rychlému šíření buddhismu ve starověké Indii byla Buddhova dokonalá učitelská schopnost. Měl schopnost vnímat morální a spirituální zralost svých posluchačů. Když viděl, že jeho posluchači ještě nebyli připraveni porozumět Čtyřem ušlechtilým pravdám a Osmičlenné stezce, vysvětlil jim základní etické učení, které mohli snadněji pochopit a přijmout.

Prostým lidem vysvětloval, jak užitečné jsou následky štědrosti a ctnosti tak, aby mohli žít lepší, šťastnější a spokojenější život a po smrti dosáhli třeba i vyššího nebeského zrození a aby studiem a praktikováním těchto základních etických učení rovněž vytvářeli podmínky pro pokračování směrem k plnému probuzení v jejich budoucích životech.

Buddha věděl, že by bylo bezvýznamné a nerealistické, kdyby se jim snažil vysvětlovat vyšší učení, na která ještě nebyli připraveni. Kdyby se o to snažil, pouze by je zmátl nebo je tím dokonce od Dhammy odvrátil. Pouze tehdy, když viděl, že jsou již mentálně připraveni, přešel k výkladu vyšších učení.

Buddhismus by nebyl tak úspěšný, kdyby Buddha vhodně nepřizpůsobil své učení schopnostem a možnostem svých posluchačů. Dovedl měnit styl, obsah a hloubku svých učení tak, aby z nich jeho posluchači měli ten největší prospěch. Tato flexibilita rovněž přispěla k tomu, že buddhismus přetrvává, šíří se a prosperuje již dlouhou dobu.

V současné době, charakterizované rychlými změnami a přílišným materialismem, mnoho lidí zajímají taková učení, která mají pozitivní a bezprostřední dopad na jejich každodenní životy. Zde představená Buddhova praktická a realistická učení proto mohou být pro mnoho lidí užitečným počátečním východiskem, ze kterého pak mohou pokračovat směrem k vyšším a významnějším spirituálním cílům buddhistické cesty.

Sigálováda sutta (Etický kodex laického buddhisty), Vjagghapadždža sutta (Podmínky prospěchu), Parábhava sutta (Příčiny úpadku) a Mangala sutta

(Rozprava o štěstí) jsou systematické a zevrubné soubory pokynů, které je možné uplatnit v každodenním životě, v sociálních vztazích či v ekonomických i politických záležitostech a které postupně vedou k hlubším učením Buddha.

Je však třeba zdůraznit, že tato učení nejsou žádná Buddhova přikázání. V buddhismu není takový koncept, podle kterého by nějaká nebeská bytost udělovala lidem přikázání, jejichž porušení vede k potrestání věčným peklem. Buddhismus není založen na hrozbě a odplatě, ale na poznání a porozumění. Buddhova učení mohou být správně následována pouze zvědavým zkoumáním a důkladným porozuměním.

Slepá víra a bezmyšlenkové uctívání nejsou předpoklady vhodné pro buddhistu. Jsou to ve skutečnosti spíše záporné vlastnosti, od kterých je třeba odrazovat, protože vedou k dogmatismu, zatvzlosti a strnulosti. Ceněnou vlastností a znakem otevřenosti a inteligence je v buddhismu vnímavá a zvědavá mysl.

Není zde nic mystického ani vzdáleně tajemného. Buddha se nikdy neuchyloval k žádným nadpřirozeným rituálům ani nevyžadoval takovou víru, která by odporovala logickému myšlení. Všechno je zde racionální a logické, s velmi praktickým vztahem k přítomnosti. Tato učení nejsou příliš obtížná a může je praktikovat kdokoli, buddhisté stejně jako nebuddhisté.

Přistupte k těmto učení s otevřenou myslí a zkuste je upřímně zachovávat a praktikovat. Následky budou bezprostřední a blahodárné, pro tento i budoucí životy.

Buddhův návod k pokojnému a šťastnému životu **Sigálováda sutta**

Buddhův návod k pokojnému a šťastnému životu je založen na Sigálováda suttě, jednom z jeho nejvýznamnějších souborů učení. Pojednává o základech ctnosti a etiky, o rozvíjení a zachovávání prosperity a bohatství, o přátelství, o vzájemné zodpovědnosti v sociálních vztazích a o lidských kvalitách vedoucích k úspěchu. Toto učení je užitečné jak pro samotného jedince, tak pro celou společnost.

Tato sutta byla pojmenována po Sigálovi, mladém muži, který žil za časů Buddha. Sigála byl tvrdohlavý a zatvzělý materialista, vždy měl mnoho výmluv proto, aby nemusel navštěvovat chrámy. Sigálovi rodiče byli Buddhovi oddaní stoupenci, ale svého syna nemohli přimět, aby následoval jejich příklad. Sigálův otec byl velmi bohatý muž a dělal si starosti, aby Sigála nesešel z cesty a nepromrhal celé jmění, které měl po něm zdědit.

Když Sigálův otec těžce onemocněl, zavolal syna ke svému smrtelnému loži a sdělil mu své poslední přání. Požádal Sigálu, aby každé ráno uctíval šest světových stran – východ, jih, západ, sever, stranu dole a stranu nahoře. Jelikož se jednalo v tehdejší Indii o běžnou religiózní praxi, Sigála souhlasil a každé ráno poslušně dodržoval tento rituál.

Jak doufal Sigálův otec, jednoho rána šel Buddha kolem Sigály, který se zrovna se sepjatými dlaněmi klaněl šesti světovým stranám. Buddha se ho zeptal, proč provádí ten rituál, a Sigála odpověděl, že pouze plní poslední vůli svého otce.

Buddha pak Sigálovi vysvětlil nový a smysluplnější význam rituálu a poučil ho, jak se má správně provádět. Toto poučení tvoří osu rozpravy známé jako Sigálováda sutta. Na konci rozpravy Sigála přijal útočiště u Buddha a stal se jeho oddaným stoupencem.

❶ Základní ctnost

Zanechání čtyř škodlivých druhů jednání

- ❑ Zanechání zraňování a zabíjení živých bytostí¹

Tím, že neublíží a nezabíjí, chrání každý jedinec ostatní před bolestí a utrpením. Tak je zajištěno bezpečí a ochrana živých bytostí.

- ❑ Zanechání braní toho, co není dáváno²

Tím, že nebere, co mu nebylo dáno (nekrade), chrání každý jedinec ostatní před utrpením a ztrátou. Tak je zajištěno bezpečí a ochrana majetku a živobytí.

- ❑ Zanechání nevhodného sexuálního jednání³

Tím, že neprovádí nevhodné sexuální jednání, chrání každý jedinec ostatní rodiny před bolestí a trápením. Tak je zajištěna jednota a prospěch rodin.

- ❑ Zanechání lhaní⁴

Tím, že nelže, neklame a nepomlouvá, chrání každý jedinec společnost před nedůvěrou a nepořádkem. Tak je zajištěna integrita a spolehlivost společnosti.

Čtyři důvody škodlivého jednání

- ❑ Touha

Z vášně a touhy po smyslných požitcích může člověk provádět například nevhodné sexuální jednání.

- ❑ Nenávist

Z nekontrolovaného hněvu a nenávisti člověk například ubližuje a zabíjí.

- ❑ Nevědomost

Z nevědomosti a zaslepenosti se člověk například podílí na podvodech, falšování či krádežích.

- ❑ Strach

Z obav a strachu člověk například zapírá své činy a lže. Ctnostný člověk neschází na zcestí kvůli touze, nenávisti, nevědomosti a strachu. Z těchto čtyř důvodů nekoná zmíněné čtyři druhy škodlivých činů.

1 Všechny živé bytosti zahrnují i zvířata, ne pouze lidské bytosti.

2 To zahrnuje i majetek, který někdo ztratil či opustil. Tam, kde je to možné, má se člověk snažit takový majetek vrátit jeho řádnému vlastníkov. Může se to rovněž týkat i autorských práv a intelektuálního vlastnictví, kde nedovolené kopírování a falšování způsobuje ztrátu skutečným vlastníkům.

3 To znamená hlavně cizoložství, styk s nezletilými, kteří jsou pod ochranou rodičů a zákona nebo násilné vnucování proti něčí vůli.

4 To zahrnuje všechny formy falešného mluvení a zraňující slova jako jsou urážky, nadávky, pomlvy či tlachání.

Buddha tak ustavil základy ctnosti, podle kterých by se měli snažit žít všichni, bez výjimky. Neměli bychom nikomu způsobovat utrpení ubližováním a zabíjením, kradením, podváděním a lhaním nebo cizoložstvím. Sami si nepřejeme, aby nás postihovalo takové utrpení, neměli bychom ho tedy způsobovat ani ostatním.

Kdokoli obvykle páchá takové činy, upadne dříve či později do potíží. To je prostý zdravý rozum. Opuštění a zdržování se těchto čtyř škodlivých činů, spolu se zdržováním se alkoholu a opojných drog, tvoří pět základních ctností (či etických předsevzetí), které se všichni praktikující buddhisté snaží co nejlépe dodržovat.

V širší rovině každý jedinec vlastně pomáhá chránit společnost tím, že se zdržuje těchto negativních činů. A tím, že se jich jedinci kolektivně zdržují, je chráněn společenství rovněž každý jedinec. Buddha proto kladl velký význam na tyto základy ctnosti. Spočívá v nich podstata míru a štěstí jedince i celé společnosti.

❷ Nabývání a správa majetku¹

Nabývání majetku

*Kdo je moudrý a poctivý
září jako oheň na vrcholu hory.
Trpělivě, trochu po trošce, shromažďuje bohatství,
jako včela shromažďuje med.
Jeho bohatství se tak stále hromadí
jako vzrůstající mraveniště.*

Správa majetku

*Kdo takto vytváří svůj majetek,
je způsobilý pro rodinu a domácnost.
Svůj zisk má rozdělit na čtyři části.
Tak si udrží dobré přátele a spokojený život.*

*Část by měl užít pro sebe, jako plody své práce a k obdarování potřebných
a nešťastných,
dvě části investovat do své práce
a část uložit pro případ nouze.*

Zisk a majetek by měl člověk vytvářet a shromažďovat v souladu se správným živobytím, jedním z členů Ušlechtilé osmičlenné stezky. To znamená, že se má

1 Tato část Sigálováda suttě následuje až později. Sem byla umístěna, aby učení o prosperitě (dily 2 a 3) byla uskupena dohromady kvůli přehlednějšímu čtení.

vyhnout zaměstnání v takových oborech, kde se trápí a zabíjejí živé bytosti, kde se obchoduje s jejich masem (či jinými částmi těla), kde se obchoduje s lidmi, se zbraněmi, s jedy a s opojnými látkami. Měl by se vyhnout všem neetickým, nemorálním a ilegálním formám živobytí. Buddha chválil poctivé a moudré, kteří svůj majetek a bohatství vytvářeli v souladu se správným živobytím.

Velmi zajímavá je Buddhova rada, že bohatství má být shromažďováno trpělivě a postupně. Tato rada je vhodná zvláště v moderní době, kdy často můžeme vidět velmi rychle nabytý a pozbytý majetek v riskantních finančních spekulacích a kdy mnoho napálených a podvedených lidí přichází o své vklady v pochybných projektech rychlého zisku.

Kdo svůj majetek shromažďuje pomalu a postupně, je obvykle vyrovnanější a připravenější k založení rodiny. Nabytý zisk má člověk rozdělit do čtyř částí a použít takto:

Jednu čtvrtinu má užít pro sebe, svou rodinu a na charitativní účely, jestli si přeje. Dvě čtvrtiny má investovat do své práce tak, aby ji dále rozvíjel a přinášela mu další zisk. V moderním kontextu mohou být tyto dvě čtvrtiny použity případně jako stabilní dlouhodobé investice.

Poslední čtvrtinu má uložit stranou pro případ nepříznivého období. Někaké neštěstí může udeřit kdykoli, proto na něj má být člověk vždy dobře připraven.

To vše jsou dobré rady zvláště v současné době, kdy neustále čelíme tlaku různých médií, která živí naši chtivost po snadném bohatství a vzbuzují v nás touhu po povrchních, drahých a nepotřebných věcech. Mnozí lidé kvůli tomu neuváženě utrácejí, upadají pak do rozsáhlých dluhů, jejichž následkem jsou velké finanční potíže. To pak samozřejmě může vést k manželským a rodinným problémům, k bankrotu či dokonce k trestným činům.

Tyto Buddhovy rady týkající se správy majetku se mohou jevit jako prosté a konzervativní. Jsou-li však následovány, mohou mít významný pozitivní dopad na finanční prospěch mnoha lidí a případně vést k trvalé prosperitě a šťastnějšímu životu člověka a jeho rodiny.

③ Ochrana majetku a bohatství

Šest cest vedoucích ke ztrátě majetku, kterým je třeba se vyhnout

- Požívání alkoholu a omamných látek způsobujících ztrátu sebekontroly
 - vede k promrhání a bezprostřední ztrátě majetku
 - k růstu hádek a rozepří
 - k náchylnosti k nemocem a zdravotním potížím
 - k odpudivosti a špatné pověsti
 - ke ztrátě studu a obscénním projevům
 - k hlouposti a slabomyslnosti
- Noční potulování po ulicích
 - člověk se vystavuje mnoha nebezpečím
 - jeho rodina a děti jsou nechráněné
 - jeho dům a majetek je nechráněný
 - vystavuje se podezření ze zločinů
 - vystavuje se pomluvám a špatné pověsti
 - střetává se s mnoha potížemi
- Časté vyhledávání zábavy a podívané
Kdo často vyhledává různé druhy zábavy a podívané, zanedbává svou práci i rodinu a jen se ptá:
 - kde se tancuje?
 - kde se zpívá?
 - kde je muzika?
 - kde je divadlo?
 - kde je zábava?
- Hazardní hry
 - kdo vyhraje, často je ze závisti ostatními odmítán a zavrhován
 - kdo prohraje, lituje své ztráty a trápí se kvůli svému činu
 - snadno prohrává a ztrácí těžce vydělaný majetek, úspory či dědictví
 - jeho slovo ztrácí váhu na veřejnosti
 - je přezírán a opovrhován svými příbuznými a přáteli
 - není způsobilý pro manželství a rodinu
- Sdružování se se špatnými společníky
 - člověk se přátelí a sdružuje s kdejakými povaleči
 - s kdejakými opilci
 - s kdejakými narkomany
 - s kdejakými zloději a podvodníky
 - s kdejakými zločinci

□ Lenost a zahálka

Lenoch má stále nějaké výmluvy, aby se vyhnul práci:

- je příliš zima
- je příliš horko
- je příliš pozdě
- je příliš brzy
- jsem příliš hladový
- jsem příliš sytý

Člověk tak zanedbává své starosti a svou zodpovědnost. Je nezpůsobilý vydělat a udržet si majetek a postarat se o rodinu. Brzy tak přijde o všechno své jmění.

Většina z uvedených bodů se vysvětluje sama. Za zvláštní zmínku však stojí alkohol a opojné látky. Buddha důrazně varoval před těmito látkami mnohokrát v této rozpravě i v ostatních svých učeních. Zvláštní význam to má právě v současné době, kdy můžeme vidět mnoho lidí, ať bohatých či chudých, slavných a známých či neznámých, kteří zneužíváním alkoholu a ilegálních drog způsobují sobě i ostatním obrovské škody.

Časté a nadměrné pití alkoholu je obvykle doprovázeno řadou dalších nákladných a často nemorálních a nezdravých aktivit, které vedou k mnoha dalším osobním, zdravotním a finančním problémům. Rovněž řízení pod vlivem alkoholu a drog či nezákonný obchod s drogami patří v současné společnosti k nejnebezpečnějším a nejdestruktivnějším zločinům.

Zmíněných šest aktivit je jistou cestou ke ztrátě našeho majetku a úspor. Angažovanost v těchto aktivitách má mnoho dalších škodlivých následků jak pro samotného jedince, tak pro celou společnost. Rozumný člověk si jistě přeje uchránit a udržet to, co těžce vydělal a vytvořil. Naše finanční stabilita může být zajištěna prostým vyhnutím se těmto šesti aktivitám. Následkem takové zdrženlivosti je klid, štěstí a také prosperita.

Shrnutí: Ačkoli zde může být mnoho přátel v dobrých časech, i lidí, kteří navenek prohlašují své přátelství, skutečným přítelem je ten, kdo zůstává nablízku i v těžkých časech.

Člověka ničí těchto šest věcí: noční potulování, cizoložství, nenávisť, bezcílnost, špatní přátelé, lakomství.

Kdo má špatné přátele a společníky a tráví čas konáním zlých činů, bude trpět nejen v tomto životě, ale i v příštích životech.

Spěje k záhubě, kdo se věnuje těmto věcem: hazardní hry a promiskuita, pití alkoholu a posedlost tancem, zpěvem, muzikou, spaní ve dne, bezcílné potulování po nocích, spolčování se se špatnými přáteli, lakomství.

Kdo má potěšení v hazardu, alkoholu a cizoložství, spolčuje se s nízkými a vyhýbá se moudrým, jistě dojde k bídě.

Opilec, který se jen potuluje z místa na místo, rychle upadne do dluhů, přijde o majetek i o domov a přivodí špatnou pověst své rodině.

Nemůže udržet spokojenou domácnost a rodinu ten, kdo vyspává do odpoledne, vstává v noci a je stále pod vlivem opojných látek.

Kdo se neustále vymlouvá a vyhýbá se práci, opomíjí tím příležitosti ke konání dobrých skutků.

Kdo se nenechá ovlivňovat těžkostmi a překážkami, nehledá výmluvy, aby se vyhnul své práci, a zodpovědně plní své úkoly, bude se těšit ze šťastného života.

④ Falešní přátelé a opravdoví přátelé

Falešní přátelé

□ Ti, kdo jen berou

Vždy jen berou, cokoli mohou dostat

Dávají málo, ale žádají mnoho

Své závazky plní jen ze strachu

Přichází pouze z vlastního prospěchu

□ Ti, kdo jen mluví

Rádi mluví o minulosti

Rádi mluví o budoucnosti

Zabývají se nicotnostmi a prázdnými slovy

Vymlouvají se, když je příležitost pomoci

□ Ti, kdo jen lichotí

Schvalují špatné jednání

Schvalují či neschvalují správné jednání podle toho, co jim přinese prospěch

Do očí říkají chválu

Za zády haní

- Ti, kdo vedou do zkázy
- Jsou společníky v pití alkoholu a požívání opojných látek
- Jsou společníky v nočním potulování
- Jsou společníky v častém navštěvování zábavních podniků
- Jsou společníky v hazardních hrách

Shrnutí: Tyto čtyři druhy přátel moudrý člověk poznává jako nepřátele. Zdaleka se jim vyhýbá – jako nebezpečné stezce.

Opravdoví přátelé

- Ti, kdo pomohou
- Hlídí nedbalého
- Hlídí majetek nedbalého
- Poskytují útočiště v nebezpečí a potížích
- Poskytují štědrrou výpomoc v nouzi

- Ti, kdo zůstávají v dobrých i špatných časech
- Svěřují ti svá tajemství
- Svěřené tajemství ochraňují
- V neštěstí tě neopouštějí
- Obětují pro tebe i svůj život

- Ti, kdo navádějí k dobrému
- Odvrací od zlého
- Vedou k dobrému
- Sdělují, co ti není známo
- Ukazují cestu do nebe (ke štěstí)

- Ti, kdo mají soucit
- Netěší se z tvého neúspěchu
- Těší se z tvého úspěchu
- Brání tě proti pomluvám
- Podporují tvou dobrou pověst

Shrnutí: Tyto čtyři druhy přátel moudrý člověk poznává jako opravdové přátele. S láskou je opatruje – jako matka své vlastní dítě.

Podle Buddha je přátelství jedním z nejdůležitějších faktorů určujících životní směřování člověka. Ušlechtilí přátelé mohou i velmi nedbalého člověka změnit k lepšímu, zatímco špatní přátelé mohou i velmi poctivého člověka přivést ke zkáze. Dobří přátelé, zvláště ve spirituální oblasti, se mohou vzájemně vést k vyšším cílům.

Buddha poukazoval na to, že se stáváme podobnými těm, se kterými se přátelíme. Když se nevědomě a nemoudře sdružujeme se špatnými přáteli, náš úpadek může nastat velmi rychle. Špatné společnosti je třeba se vyhnout. To ale neznamená nepodpořit i špatné přátele v nouzi nebo jim nepomoci změnit se k lepšímu. Opravdoví přátelé jsou vzácní a jako takové bychom je měli opatřovat.

⑤ Udržování společenských vztahů

Udržování šesti společenských vztahů – pokrytí šesti světových stran

*Když začínáme naše životy, jsme děti vychovávané doma našimi rodiči.
Východní strana představuje děti a rodiče.*

*Další období našeho života strávíme ve škole jako dospívající mládež.
Jih představuje studenty a učitele.*

*Jako mladí dospělí začínáme budovat rodinu.
Západ představuje manžele a manželky.*

*Jako dospělí žijeme své sociální životy.
Sever představuje přátele a druhy.*

*Jako živitelé máme svou práci a své živnosti.
Strana dole (nadir) představuje zaměstnavatele a zaměstnance.*

*Když v našich životech dospějeme, hledáme vyšší cíle.
Strana nahoře (zenit) představuje laické praktikující a duchovní učitele.*

Buddha výstižně a velmi nápaditě popsal různé skupiny společenských vztahů jako „šest světových stran“, které mají být pokryty. Každá strana představuje jeden sociální vztah, jehož účastníci mají odpovědnost jeden za druhého.

V této symbolice čtyř hlavních světových stran každá představuje odlišné stadium vývoje, kterým každý z nás v životě prochází, od dětství až k dospělosti. K nim je přidána ještě strana dole (nadir), reprezentující přízemní realitu života v zaměstnání, a strana nahoře (zenit), reprezentující vyšší spirituální život.

Podle buddhismu by společenské vztahy měly být vzájemné, ne pouze jednostranné. Je nezbytné, aby byly prodychnuté štědrostí a ohleduplným chováním. Tak je každý jedinec užitečný a nápomocný druhým a ke každému se

vrací užitek jeho prospěšného chování. Tímto způsobem jsou všechny společenské vztahy ochráněné a je zajištěn prospěch celé komunity.

Pokrytí východní strany - Rodiče a děti

- Jak mají děti pečovat o své rodiče
Podporují je ve stáří a když to potřebují¹
Pomáhají jim s prací a s ostatními potřebami
Udržují rodinnou tradici
Jsou hodny rodinného dědictví²
Uctívají jejich památku, když zemřou
- Jak mají rodiče pečovat o své děti
Odvrací je od zlého jednání
Vedou je k dobrému jednání³
Vychovávají je k zaměstnání⁴
Pomáhají jim s výběrem vhodného manželského partnera
Předávají jim ve vhodném čase dědictví⁵
Když o sebe rodiče a děti vzájemně pečují tímto způsobem, východní strana je pokryta - oblast rodiny se tak stává klidnou a bezpečnou.

1 Toto je základní povinnost dětí vůči svým rodičům. Aby prokázaly vděčnost za všechny potíže a výdaje související s výchovou, měly by pomáhat svým rodičům, když to potřebují a pečovat o ně ve stáří. Nejlepší způsob, jak se odvděčit svým rodičům za jejich péči, je podle Buddha učit je a povzbuzovat v praktikování Dhammy.

2 To zahrnuje dobré chování, loajalitu a to, že budou děti v rámci svých možností dělat to nejlepší pro své rodiče, kteří velmi tvrdě pracovali, aby jim zanechali dědictví - ať už malé či velké.

3 Rodiče - jako první učitelé svých dětí - by je měli aktivně vést a povzbuzovat ke konání dobrých skutků, nejen pouze k vyhýbání se zlým skutkům. Není lepší způsob, jak toho dosáhnout, než aby sami rodiče byli dobrým příkladem a vzorem pro své děti.

4 V moderním kontextu tato povinnost znamená, že rodiče by měli svým dětem poskytnout přinejmenším základní vzdělání. Pro buddhistické rodiče to zahrnuje rovněž základní vzdělání v Dhammě. V současnosti mnoho buddhistických rodičů přehlíží tuto svou zodpovědnost, obvykle proto, že sami v této oblasti nejsou moc vzdělaní. Nicméně všichni buddhističtí rodiče by měli dbát na to, aby ukázali svému potomkovi správnou cestu tak brzy, jak je to jen možné.

5 To má praktické a velmi významné důsledky zvláště v současnosti. Mnozí lidé dnes nejsou dobře připraveni na smrt a zanechávají nejasnou závěť nebo nezanachávají vůbec žádnou. Často se pak následkem toho pozůstali členové rodiny mezi sebou prou a nenávidí kvůli sporům o majetek zesnulého. Rodiče by se proto měli snažit rozdělit svým dětem dědictví v době, kdy jsou ještě naživu, aby předešli vzniku takových hádek a zabezpečili tím hladký průběh této záležitosti.

Pokrytí jižní strany - Učitelé a žáci

- Jak mají žáci pečovat o své učitele
Prokazují jim vhodným způsobem úctu
Starají se o jejich potřeby
Pozorně jim naslouchají
Jsou jim vždy při ruce
Pečlivě se od nich učí
- Jak mají učitelé pečovat o své žáky
Cvičí je v sebedisciplíně
Učí je tak, aby vše dobře pochopili
Poskytují jim vzdělání ve všech oborech
Seznamují je s přáteli a druhy¹
Zajišťují jim ochranu ve všech oblastech

Když o sebe učitelé a žáci vzájemně pečují tímto způsobem, jižní strana je pokryta - oblast vzdělání se tak stává klidnou a bezpečnou.

Pokrytí západní strany - Manžel a manželka

- Jak má manžel pečovat o svou manželku
Stará se o ni s laskavostí
Respektuje ji²
Je jí věrný
Sdílí s ní vedení domácnosti
Dává jí ozdoby a dárky³

1 To znamená, že učitelé by měli svým studentům pomáhat navazovat přátelské kontakty skrze své vlastní známosti. Jejich studenti se tak mohou seznámit s dobrými lidmi během svého studia a při hledání budoucího zaměstnání. Buddha již před více než 2500 lety viděl důležitost sociální sítě.

2 V kultuře, kde byli muži dominantní a ženy byly obvykle brány jako občané druhé kategorie či ještě hůře, Buddha prosazoval změnu tohoto postoje k ženám a podporoval rovnost mezi partnery. Tehdy to bylo dobré poučení, stejně jako dnes, že muži by měli se svými manželkami zacházet zdvořile a s úctou zachovávat láskyplný trvalý vztah.

3 Ve starověké Indii, když ještě nebyly žádné banky, ukládali obvykle lidé své úspory a bohatství do svých šperků. Tyto šperky nosili na sobě a často byly jedinou formou úspor, které ženy zůstaly, když její manžel zemřel. V současnosti by to znamenalo, že manžel by měl mít například sjednané dostatečné pojištění, které by zabezpečovalo jeho manželku a děti v případě jeho náhlé těžké nemoci nebo smrti.

- Jak má manželka pečovat o svého manžela
- Dobře organizuje domácnost
- Dobře se stará o domácí pracovníky (služebnictvo)¹
- Je mu věrná
- Ochraňuje rodinné bohatství²
- Je zručná a pracovitá ve všech svých povinnostech

Když o sebe manžel a manželka vzájemně pečují tímto způsobem, západní strana je pokryta – oblast manželství se tak stává klidnou a bezpečnou.

Pokrytí severní strany - Přátelé a druzi

- Jak má laik pečovat o své přátele a druhy
- Je k nim štedrý a dělí se s nimi
- Mluví s nimi laskavě
- Pomáhá jim a je jim prospěšný
- Je k nim nestranný a nezaujatý
- Je k nim upřímný a čestný

- Jak mají přátelé pečovat o svého druha
- Ochraňují ho, když je potřeba
- Hlídkají jeho majetek, když je potřeba
- Poskytují mu útočiště, když je v nebezpečí
- Neopouštějí ho v časech neštěstí
- Respektují i ostatní členy jeho rodiny

Když o sebe přátelé a druzi vzájemně pečují tímto způsobem, severní strana je pokryta – oblast přátelství se tak stává klidnou a bezpečnou.

Kromě tohoto ryze praktického důvodu, každou ženu čas od času potěší nějaký dárek a šperk od jejího manžela.

1 Domácí pracovníci jsou též služební. Jak příznačné je toto poučení v současnosti, kdy můžeme vidět, kolik hospodyň je předvoláváno k soudu kvůli špatnému zacházení se svými služebními, což způsobuje potíže a ostudu jim i jejich vlastním rodinám.

2 Manželky mají vůči svým manželům povinnost příliš neutrácet a neplýtvat těžce vydělanými penězi. Měly by utrácet s rozvahou, šetřit a ukládat, co je možné, tak aby uchovávaly rodinné bohatství. Toto je znovu příklad Buddhova praktického poučení, které je platné i v době, ve které žijeme nyní.

Pokrytí dolní strany - Zaměstnavatelé a zaměstnanci

- Jak mají zaměstnavatelé pečovat o své zaměstnance
- Rozdělují jim práci podle jejich sil a schopností
- Dávají jim jídlo a mzdu
- Pečují o ně, když jsou nemocní
- Dávají jim neobvyklé dárky a pochoutky¹
- Časem jim dávají dovolenou²

- Jak mají zaměstnanci pečovat o své zaměstnavatele
- Přicházejí včas do práce
- Zůstávají déle, když je potřeba
- Berou pouze to, co je jim dáváno
- Konají dobře svou práci
- Šíří dobrou pověst o svém zaměstnavateli

Když o sebe zaměstnavatelé a zaměstnanci vzájemně pečují tímto způsobem, dolní strana je pokryta – oblast zaměstnání se tak stává klidnou a bezpečnou.

Pokrytí horní strany - Spirituální učitelé a laikové

- Jak mají laikové pečovat o své spirituální učitele
- Laskavými činy
- Laskavými slovy
- Laskavými myšlenkami³
- Nechávají jim otevřené dveře svého domu
- Poskytují jim materiální potřeby⁴

1 V současnosti to můžeme chápat tak, že zaměstnavatelé by měli sdílet svůj zisk a úspěch se svými zaměstnanci tím, že jim dávají různé odměny a výhody, když se jim podnikání daří. To pak podněcuje zaměstnance k dobře odvedené práci, k oddanosti a spolehlivosti, a vede to k dlouhodobému prospěchu jejich zaměstnavatelů.

2 Je skutečně udivující, že Buddha zmínil toto poučení před více než 2500 lety, ve společnosti, kde bylo běžné otroctví a dělníci byli vykořisťováni tak, že neměli ani minimální mzdu či základní pracovní podmínky. Až teprve ve 20. století zajistily odborové svazy dělníkům a zaměstnancům taková práva.

3 To jistě neznamená, že laskavé činy, slova a myšlenky by měly být prokazovány pouze spirituálními učitelům. Vykonáváním těchto prospěšných skutků vůči všem živým bytostem se laici odvděčují svým učitelům za jejich úsilí. Tím, že praktikují to, co se od nich naučili, způsobují prospěch a blaho sobě i všem ostatním.

4 To znamená, že laikové by měli rozprostřít svou podporu všeobecně na

□ Jak mají spirituální učitelé pečovat o laiky
Odvrací je od zlého jednání
Vedou je k dobrému jednání
Mají s nimi soucit
Učí je to, co neznají
Objasňují jim to, co se naučili
Ukazují jim cestu k vyšším cílům¹

Když o sebe spirituální učitelé a laikové vzájemně pečují tímto způsobem, horní strana je pokryta – oblast spirituality se tak stává klidnou a bezpečnou.

*Rodiče jsou stranou východu,
učitelé jsou stranou jihu,
manželé jsou stranou západu,
přátelé a druzi jsou stranou severu.*

*Zaměstnanci jsou stranou dolní,
spirituální učitelé jsou stranou horní.
Kdo tyto strany správně ctí,
vedení dobrého života je způsobilý.*

všechny ctnostné spirituální učitele a nemít přehnanou oddanost pouze k jednomu konkrétnímu učiteli či mnichovi. Jestliže je takový učitel poctivý a předává dobré učení, pak je vše v pořádku. Ale nebezpečí svodu na zcestí může vzniknout ze slepé oddanosti k někomu, kdo předává nepravé a nepatřičné učení. Navíc kdyby se něco neočekávaného stalo jednomu konkrétnímu oblíbenému učiteli či mnichovi, mohl by tím jeho přehnaně oddaný laický student ztratit všechno cenné a potřebné spirituální vedení.

¹ V buddhistickém kontextu to znamená praxi všeobíhající laskavosti, soucitu, sdílené radosti, vyrovnanosti, meditace a ostatních vyšších spirituálních učen.

6 Vlastnosti vedoucí k úspěchu

Vlastnosti úspěšných jedinců

*Kdo je moudrý a ctnostný,
jemný, mírný a výřečný,
skromný a zdvořilý,
takový člověk dosahuje úspěchu.*

*Kdo je energický a ne líný,
v nesnázích neselhává,
bystrý s dobrým chováním,
takový člověk dosahuje úspěchu.*

*Kdo je přívětivý a přátelský,
má vlídnou mluvu a je nesobecký,
učitel, vůdce a usmiřovatel,
takový člověk dosahuje úspěchu.*

Nejprve jsou uvedeny vlastnosti týkající se charakteru jedince: ctnost či etické jednání je základem, na kterém spočívá vše ostatní. Člověk má být ctnostný a moudrý, aby mohl mít skutečný a trvalý úspěch. To znamená, že nestačí, aby byl schopný pouze rozlišovat dobré od zlého, ale aby skutečně konal to, co je správné, a vyhýbal se tomu, co je špatné. Rovněž má být skromný a zdvořilý, jemný a ne hrubý, svými slovy nemá ubližovat ostatním. Dále jsou uvedeny vlastnosti nezbytné pro úspěch v pracovním životě. Žádné jiné vlastnosti tolik nepřispívají k dobrému výdělku v zaměstnání, jako připravenost tvrdě pracovat. Stejně zásadní je vytrvalost tváří v tvář problémům a udržování morální integrity v těžkých časech. Slušnost, ukázněnost a snaha se zdokonalit v učení nových dovedností jsou rovněž nezbytnými vlastnostmi pro dosažení úspěchu v zaměstnání a pracovním životě.

Nakonec by člověk měl být otevřený a přátelský, ne odtažitý či povýšený. Měl by mluvit vlídně, být ostatním dobrým příkladem a ochotný sdílet s nimi své vědomosti a zkušenosti. Vést ostatní po stejné cestě k cíli, to přináší nejvyšší úspěch každému jedinci.

Vlastnosti úspěšných vůdců

*Štědrost a vlídná mluva,
snaha být prospěšný ostatním,
spravedlivá nestrannost ve všem,
všude a v každém případě.*

*Tyto čtyři opory drží svět pohromadě –
jako osa jedoucí vůz.
Kdyby těchto opor nebylo,
ani matce, ani otci
by jejich děti neprojevovaly úctu a respekt.*

*Jelikož moudří lidé tyto opory všestranně prozkoumali a uvážili,
dosáhly své velikosti a jsou vychvalovány.*

Pro každou společnost, která má být úspěšná, je nezbytné, aby měla vůdce s dobrými kvalitami. Tito vůdci, ať už ve správě státu či v zaměstnání, by měli být přirozeně štedří, velkorysí a prostí nadměrné chtivosti a chamtivosti. Jestliže nejsou, mohou podlehnout korupci, zpronevěřit zdroje své společnosti a okrást veřejnost či své vlastní společníky. Když korupce není odhalena a zastavena, nepochybně povede každou společnost po sestupné spirále k úpadku, jehož výsledkem bude mnoho těžkostí a utrpení.

Dobří vůdci musí být nesobečtí, soucitní a ochotní používat bohatství a zdroje společnosti tak, aby pomáhali slabším a chudším členům společnosti zlepšit svou životní situaci. Díky tomu dochází k rozvoji a pokroku společnosti.

Vůdci musí být zkušení a dovední v používání své řeči, kterou by nikoho neměli ponížit ani potupit, protože takové jednání by plodilo pouze nenávisť, zášť a nesoulad. Neměli by nikdy zneužívat svého postavení a měli by svědomitě plnit svou úlohu za všech okolností. Musí také zdůrazňovat spravedlnost a rovnost pro všechny bez ohledu na majetek, religiozní vyznání, rasu či společenské postavení.

Vůdci společnosti by zkrátka měli být velkomyslní, laskaví, užiteční a nestranní. Měli by mít touhu vidět, jak se každý těší prosperitě a štěstí. Tyto vlastnosti drží společnost pohromadě. Bez nich dochází k rozkladu a úpadku společnosti. Bez těchto vlastností nebudou mít vůdci společnosti respekt mladších generací.

Vůdci, kteří pochopili význam a nezbytnost těchto kvalit a praktikují je, dosáhnou velikosti, slávy a chvály, neboť vedou svoji společnost ke stabilitě, prosperitě a úspěchu.

Jak získávat prospěch a bohatství Vjagghapadždža sutta

Tato kapitola je založena na Vjagghapadždža suttě, známé také jako Díghadžanusutta. Popisuje podmínky, jež napomáhají prospěchu laiků.

V této rozpravě k Buddhovi přistoupil laik jménem Díghadžanu, který ho požádal o radu. Díghadžanu řekl, že jako obyčejný člověk, který má ženu a děti, si on a jeho rodina užívají světských potěšení jako pěkné oblečení, krásné vůně a drahé zlaté a stříbrné šperky. Požádal Buddhu, aby ho učil, jak by si mohl i nadále zajistit prosperitu a štěstí v tomto životě a také v následujících životech.

Poté dal Buddha Díghadžanovi následující ponaučení, ve kterém použil přirovnání k velké nádrži na dešťovou vodu. Ukázal mu, jak materiální i duchovní prospěch může být jednoduše shromažďován kýmkoli, kdo má správné vlastnosti.

❶ Materiální bohatství a prospěch

Čtyři vlastnosti, které vytvářejí materiální bohatství a prospěch

- Trvalé úsilí
Jakkoli si člověk vydělává na živobytí, měl by usilovně pracovat a nebýt líný. Měl by své práci rozumět a vykonávat ji řádně. Měl by se také naučit, jak práci zadávat ostatním.
- Patřičná bdělost
O jakýkoli majetek, jenž byl legálně a správným způsobem nashromážděn, by mělo být dobře postaráno. Jmění by mělo být chráněno před podvody a zpronevěrou a vhodně spravováno, aby se předešlo zbytečným poplatkům nebo nevhodnému zabavení státem. Majetek by měl být chráněn před krádeží a zničením. Nemělo by se dopustit ani to, aby byl promrhán nezodpovědnými členy rodiny.
- Dobrá společnost
Člověk by se měl sdružovat se správným okruhem přátel. Důležité je, aby byli ctnostní, nápomocní a moudří. Nezáleží na tom, zda jsou mladí nebo staří. Pak bude ovlivňován pozitivně a jeho život půjde správnou cestou.

□ Vyvážené živobytí

Člověk by si měl být vědom svých příjmů a výdajů a žít v souladu s nimi. Neměl by být příliš rozhazovačný ani lakomý a měl by se ujistit, že jeho příjmy budou vyšší než jeho výdaje a ne naopak.

Kdokoli žije nad vlastní poměry, bude mít mnoho problémů a brzy dojde bankrotu.

Na druhé straně lakomec kupící bohatství bude žít nešťastný život a dočká se špatného konce.

□ Čtyři okolnosti vedoucí ke ztrátě materiálního bohatství a prospěchu

Hýření a promiskuita

Časté pití a intoxikace

Závislost na hazardních hrách

Pobývání ve špatné společnosti

□ Čtyři okolnosti vedoucí k dosažení materiálního bohatství a prospěchu

Zdržování se hýření a promiskuity

Zdržování se pití a intoxikace

Zdržování se hazardních her

Sdružování se s dobrou společností

Představ si velkou nádrž na vodu se čtyřmi vpustmi a čtyřmi výpustmi.

Tyto čtyři vpusti jsou čtyři okolnosti vedoucí k zisku a tyto čtyři výpusti jsou čtyři okolnosti vedoucí ke ztrátě.

Pokud jsou vpusti otevřeny a výpusti uzavřeny, zásoba vody neubývá, ani když neprší.

Pokud jsou v této stejné velké nádrži vpusti otevřeny a výpusti uzavřeny, přijde-li déšť, zásoba vody zajisté stoupne.

Proto se vždy vyhýbej čtyřem okolnostem ztráty a vždy dbej čtyř okolností dosažení.

② Duchovní bohatství a pokrok

Čtyři vlastnosti, které zajišťují štěstí a blahobyt v budoucích životech

□ Důvěra v Buddhu a jeho učení. Není to slepá víra, ale důvěra založená na vlastním poznání a porozumění.

□ Ctnost: zdržování se zabíjení, kradení, špatného sexuálního jednání, lhaní a užívání látek (alkohol, drogy), které způsobují ztrátu sebekontroly.

□ Štědrost: osvobození od lakomství, vlídnost a ochota pomoci; štěstí v pomoci potřebným a potěšení z dávání darů a almužen.

□ Moudrost: uvědomění si pomíjivé povahy existence: cokoli se objeví, na konec ustane. Tento druh porozumění vede k trvalému míru a štěstí.

● Shrnutí

*Píle a pečlivost v práci,
řádné spravování majetku,
vyvážené živobytí,
ochrana toho, čeho bylo dosaženo.*

*S duchovní sebedůvěrou a zakotven v ctnosti,
štědrý a bez chamtivosti,
očisťuje vždy člověk svou cestu ke štěstí v budoucích životech.*

*Pro osoby s duchovní sebedůvěrou –
je to osm vlastností vyučovaných Buddhou,
které vedou ke štěstí v tomto i v budoucích životech
a které vedou ke vzestupu velkorysosti a prospěchu.*

Materiální bohatství a prospěch

Vše začíná a končí tím, že je třeba mít zaměstnání a odvádět v něm dobrou práci. Neexistují žádné magické formule, modlitby, rituály nebo talismany, které přinesou bohatství. Buddha nikdy neřekl, že víra v něj přinese nějaké hmotné odměny. Pilná, pečlivá a inteligentní práce je základem úspěchu.

Další vlastnosti důležité pro úspěch jsou podpůrné faktory. Například řádně se starat o to, co již bylo získáno, je zásadní pro dosažení hmotného bohatství. Co bylo pečlivě nashromážděno, by nemělo být lehce ztraceno.

Dalším klíčovým faktorem je naše přátelství. To Buddha často připomínal. Pobývat se špatnými nebo nemorálními přáteli a společníky může vést k úpadku, protože tito přátelé mohou podporovat nezřízené pití, hazard, promiskuitu, nečestnost a další zlozvyky. Nebude prakticky možné nashromáždit trvalejší nebo větší majetek, pokud se často a bezstarostně stýkáme se špatnými společníky.

Méně zjevné nebezpečí představují přátelé v naší konzumní společnosti, kteří vytvářejí atmosféru nenasytnosti a vytvářejí tak tlak vedoucí k získávání více a více bohatství a majetku. Pokud je majetek užíván moudře, nemusí to nutně znamenat nic špatného, nebezpečí ale spočívá v tom, že člověk může podlehnout věčnému shonu konzumu a materialismu a nedbá tak žádného duchovního rozvoje. Ještě nebezpečnější je tlak na držení kroku s extravagantním způsobem života, a to i za cenu použití neetických, nezákonných nebo dokonce zločinných prostředků.

Poslední podpůrný faktor jednoduše říká, abychom žili v souladu s tím, co si můžeme dovolit. To je těžší, než to vypadá, ve společnosti, která přijímá nadměrný růst spotřeby a často ho podněcuje. Také nepomůže, když finanční instituce běžně nabízejí různé formy snadných půjček a lidé jsou tak chyceni do tohoto rozvažovacího životního stylu. Vždy bychom si měli připomínat, že to, co je skutečně důležité, není druh zboží, který vlastníme, ale jsou to naše vnitřní kvality.

Promiskuita, hazard, nezřízené přejídání a pití se zdají být velice přijímaným znakem dnešní společnosti. Mít správné přátele nám opět pomůže zůstat mimo tyto neprospěšné aktivity. K překonání těchto pastí je ovšem také potřeba mnoho sebeovládání.

Duchovní bohatství a rozvoj

I když je člověk úspěšný v držení vpustí otevřených a vypustí uzavřených, vytvářejíc tak úspěšně materiální bohatství, neměl by zanedbávat péči o bohatství duchovní.

Bez duchovního růstu a zralosti povede nakonec lačnost a neustálá žádostivost k neštěstí a utrpení.

Úspěšný člověk by měl překonat vábení samoučelného hromadění stále většího množství majetku. Také by měl dbát na to, aby tento majetek používal prospěšně, například k pomoci potřebným a utiskovaným. Může ho také použít k šíření ušlechtilých pravd. To je způsob odplaty či prokázání vděku společnosti, neboť lze říci, že společnost také přispívá k tomu, že člověk prosperuje.

Kdo neprospívá materiálně ani duchovně, je jako člověk slepý na obě oči. Kdo prospívá materiálně, je jako člověk slepý na jedno oko. A ten, kdo prospívá materiálně i duchovně, je jako člověk, který vidí oběma očima.

***Opravdu moudří lidé použijí své materiální bohatství k tomu,
aby pozvedli svoje duchovní bohatství.
Do následujících životů si můžeme vzít
pouze své duchovní bohatství, své činy.***

Jak se vyhnout úpadku

Parábhava sutta

Tato kapitola je založena na Parábhava suttě. Je to krátké poučení popisující pasti, jimž je třeba se vyhnout, aby člověk mohl udělat pokrok na materiálních, morálních i duchovních stezkách.

● Materiální úpadek

Člověk, který mnoho spí a nadměrně vyhledává společenské události. Takový je apatický, líný, popudlivý a hrubý.

Člověk, který je promiskuitní, piják, hazardní hráč. Takový promarní to, co nashromáždil.

Člověk, který ač sám již stár, vyhledává velmi mladé partnery a je neustále podezíravý a žárlivý. Práce stojí a obchody jsou zanedbávány.

Člověk, který pověří správou svých záležitostí někoho, kdo pije a je rozhovorný.

Člověk, který pochází z chudých poměrů a je příliš ambiciózní, hrabivý a touží po moci.

● Morální úpadek

Ten, kdo je bohatý, ale nepodporuje své zestárlé rodiče, jejichž mládí již přeshlo.

Ten, kdo prosperuje, má mnoho majetku, šperků a jídla, ale nic z tohoto bohatství nesdílí s ostatními.

Ten, kdo je pyšný na svůj původ, majetek a postavení, ale pohrdá svými příbuznými.

Ten, kdo není spokojen se svými partnery a zaplétá se s prostitutkami a partnery jiných.

● Duchovní úpadek

Ten, kdo miluje Dhammu, prospívá, zatímco ten, kdo k ní má odpor, upadá.

Ten, kdo má v oblibě zkažené a vyhýbá se ctnostným.

Ten, kdo upřednostňuje špatnost před dobrotou.

Ten, kdo lží podvádí ctnostné lidi a duchovní učitele.

Každá z těchto dvanácti příčin úpadku uzavírá člověku cestu k materiálnímu a duchovnímu prospěchu a nakonec povede k neštěstí a utrpení.

Všechny tyto příčiny úpadku jsou také receptem na finanční úpadek. Bohatý člověk, který nepodporuje ani své staré rodiče, zcela morálně zkrachoval. A člověk, který se straní ušlechtilých duchovních učeních, nikdy nezakusí skutečný a trvalý mír a štěstí.

Ale pro ty, kdo jsou si vědomi těchto nebezpečí a řídí své životy v souladu s těmito správnými způsoby života, je cesta k plnějšímu, krásnějšímu a vznešenějšímu životu otevřena.

O příčinách štěstí

Mangala sutta

Tato kapitola o životě v požehnání je založena na Mangala Suttě, čili Rozpravě o příčinách štěstí, jednom z nejdůležitějších a dobře známých učení buddhismu. V této rozpravě Buddha popisuje, co jsou největší požehnání¹ v životě, a ukazuje cestu k dosažení nejvyššího požehnání trvalého míru a štěstí.

Jednou byl Buddha tázán, jaké je nejlepší nebo nejpříznivější znamení, které může člověk spatřit na začátku dne. Ve staré Indii se věřilo na znamení, která na začátku dne předpovídala zdar a štěstí. Bylo to například spatřit jisté pozoruhodnosti, uslyšet určitá jména, či náhodně pocítit určité vůně a chuti.

Buddha neodpověděl na tuto otázku přímo, ale použil ji ke sdělení jednoho ze svých nejznamenitějších a nejkomplexnějších učení. Ve své odpovědi neřekl, co jsou nejlepší znamení, ale místo toho vysvětlil, co je příčinou štěstí a jak vést naše životy tak, abychom si naše štěstí udrželi a prohloubili ho.

Tímto způsobem můžeme – místo vyhlížení pověrečných znamení nebo předzvěstí a doufání ve štěstí a zdar – sami vlastní štěstí a jeho příčiny vytvářet. Proto je jasné, že si každý můžeme vybrat směr, kterým chceme v životě jít a řídit naše vlastní osudy.

Tak můžeme získat všechna požehnání, která chceme, a to skrze vlastní úsilí a bez závislosti na jakýchkoli vnějších věcech jako jsou znamení, bohové, modlitby nebo rituály. A měli bychom se snažit získat ne jen povrchní a nestálá požehnání štěstí a zdaru, ale především taková, která mají skutečnou a trvalou hodnotu.

V Mangala Suttě Buddha mluvil o 38 nejvýznamnějších příčinách štěstí. To co je největší příčinou štěstí pro jednoho z nás, nemusí platit pro druhého. Pro každého z nás je v určitém období našeho života největší příčinou štěstí to, co odpovídá našemu vlastnímu stupni vývoje. Proto, jak se člověk vyvíjí, mění se také jeho nejvyšší příčiny štěstí. Výsledkem úsilí vedoucího k dalším vyšším příčinám štěstí je pak pokrok na duchovní cestě.

Těchto 38 příčin štěstí můžeme rozdělit do pěti skupin: základní příčiny štěstí,

1 Poznámka překladatele: slovník českých slov uvádí několik výrazů, která mají stejný nebo podobný význam jako slovo „požehnání“: hojnost, plnost, schválení, svolení či štěstí. Na většině místech v tomto textu by však toto slové lépe vystihoval výraz „příčina štěstí“.

podpůrné příčiny štěstí, osobní příčiny štěstí, vyšší příčiny štěstí a nejvyšší příčiny štěstí. Každá skupina odráží osobní a duchovní vývoj každého jednotlivce a vlastnosti potřebné k dalšímu rozvoji.

Toto učení je velmi detailním průvodcem pro individuální rozvoj. Je založeno na logické a dobře strukturované posloupnosti tak, že každá skupina pomáhá vytvářet základy pro další požehnání. Obsahuje nejzákladnější příčiny štěstí a podmínky, které by u každého z nás měli být přítomny, a vede postupně k vyšším vlastnostem potřebným k dosažení nejvyššího cíle Nibbány. To je hlavním smyslem a cílem Mangala suttu.

❶ Základní příčiny štěstí

1. Vyhýbat se společnosti pošetilců
2. Sdružovat se s moudrými
3. Ctít ty, kdo jsou hodni úcty
4. Žít na vhodném místě
5. Dobré skutky vykonané v minulosti
6. Být na dobré cestě

Základní příčiny štěstí obsahují nejdůležitější podmínky, které musí být splněny k tomu, aby byl náš život šťastný. Tyto základy jsou nutné pro dosažení jak světského, tak duchovního pokroku.

1. Vyhýbat se společnosti pošetilců

Pošetilci jsou lidé, kteří nejsou schopni rozeznat dobré od špatného a v důsledku toho ubližují ostatním svými činy. Postrádají základní morálku a příliš se nestarají o důsledky svého jednání. Díky neprozřetelnému stýkání se s takovými lidmi bude velmi těžké dosáhnout jakéhokoli materiálního nebo duchovního pokroku, neboť je zde vždy sklon jednat podobným způsobem. Navíc zde těžko bude nějaká motivace dělat dobré skutky nebo se zlepšit.

Musíme být připraveni pomoci těm, kteří jsou v nouzi; musíme být také připraveni pomáhat těm, kteří usilují o sebezdokonalení. Takže bychom se neměli pošetilcům vyhýbat zcela. Důležité je, abychom vždy zůstali bdělí a nikdy nedovolili, abychom jimi byli nepříznivě ovlivněni. Tyto příčiny štěstí jsou na začátku Buddhova seznamu a jsou tím nejdůležitějším pro každého, protože bez nich nebudou následovat žádné další.

2. Sdružovat se s moudrými

Moudří jsou ti, kteří nabyli moudrost rozeznat dobré od špatného a vyhýbají se tak ubližování ostatním. Jsou si vědomi toho, že jejich jednání ovlivňuje

nejen tento život, ale také budoucí životy. Odrazují od konání špatného a povzbuzují v konání dobrého. Vždy bychom se měli snažit sdružovat se s takovými čestnými a ctnostnými lidmi, protože dobré přátelství je v našem životě naprosto zásadní nehledě na stupeň pokroku, který jsme sami dosáhli.

3. Ctít ty, kdo jsou hodni úcty

Naši rodiče, starší a učitelé jsou ti, které bychom měli ctít a respektovat. Můžeme je uctít materiálně či v našem chování. Prokázáním respektu a úcty můžeme mít užitek z jejich vedení a učit se od nich.

4. Žít na vhodném místě

Vhodné místo má jak materiální, tak duchovní význam. Materiálně to znamená klidné místo, kde je život a majetek relativně v bezpečí. Duchovně to znamená místo a čas, kde jsou známa učení Buddhů a kde je bytost schopna učit se a praktikovat učení v míru. Požehnání žít na vhodném místě umožňuje jak materiální, tak duchovní pokrok.

5. Dobré skutky vykonané v minulosti

Neustále sklízíme výsledky našich minulých skutků. Například pokud jsme v minulosti pomohli mnoha lidem, je pravděpodobné, že když sami potřebujeme pomoc, dostane se nám jí od někoho, komu jsme dříve pomohli my. Stejně tak když nadále pomáháme ostatním, je pravděpodobné, že nám v budoucnu pomůže někdo, komu pomáháme nyní. Takto je třeba pokračovat v konání dobra pro budoucnost. Je to dvojité požehnání, dobro vykonané v minulosti a pokračování v konání dobra pro budoucnost.

6. Být na dobré cestě

Většina lidí ani neví, že jsou na špatné cestě, natož aby si byli vědomi dobré cesty, kterou by se měli vydat. Špatná cesta je cesta nemorálnosti, chamtivosti a zaslepenosti. Dobrá cesta je cesta ctnosti, štědrosti a moudrosti. Velké požehnání je znát správnou cestu a vykročit na tuto cestu materiálního a duchovního prospěchu.

② Podpurné příčiny štěstí

7. Mít dobré vzdělání
8. Být dovedný ve své práci
9. Následovat zásady sebekázně
10. Praktikovat milou řeč
11. Podporovat své rodiče
12. Starat se o svou ženu, muže a děti
13. Mít zaměstnání, které neubližuje

Tato skupina příčin štěstí souvisí s přípravami na naší dospělost a rodinný život. Jsou to faktory nezbytné pro úspěšný, vyvážený a prospěšný materiální život. Mít tato podpurná požehnání umožní další postup k vyšším ideálům.

7. Mít dobré vzdělání

Toto se týká jak všeobecného, tak morálního vzdělání. Dobré všeobecné vzdělání je důležité pro náš materiální prospěch a dobré morální vzdělání, jako je např. studium Buddhovy nauky, je důležité pro náš duchovní prospěch.

8. Být dovedný ve své práci

Musíme být schopni starat se o sebe a o naše rodiny. Abychom to mohli dělat, musíme si umět vydělat na slušné živobytí. Potřebujeme mít nezbytné dovednosti a kvalifikaci. Musíme být také schopni je dobře uplatnit v naší práci. Pro materiální i duchovní pokrok je důležité, abychom si byli schopni vydělat na dobré živobytí a nemuseli bojovat o přežití nebo se uchýlit k nečestnosti nebo zločinu.

9. Následovat zásady sebekázně

Následování pěti předsevzetí posílí naše rozhodnutí a schopnost vyhnout se nemorálním a škodlivým činům. Dodržování takových zásad nás uchrání od starostí a těžkostí, které přináší negativní jednání.

Pět předsevzetí

- Zdržovat se záměrného zabíjení jakýchkoli živých bytostí
- Zdržovat se braní toho, co není dáváno
- Zdržovat se špatného sexuálního jednání
- Zdržovat se lhaní a klamných řečí
- Zdržovat se intoxikací (opojnými a omamnými látkami, které způsobují nedbalost a ztrátu sebekontroly)

10. Praktikovat milou řeč

Řeč je základní forma naší komunikace s ostatními ve společnosti. Pokud lžeme, pomlouváme, nadáváme nebo mluvíme špatně o ostatních, budeme mít mnoho nepřátel, lidé nás nebudou mít rádi a nebudou nám věřit. To bude velice bránit hmotnému i duchovnímu pokroku, ve který doufáme. Proto bychom měli vždy mluvit pravdivě, smysluplně, mile a prospěšně pro dobro naše i ostatních.

11. Podporovat své rodiče

Naši rodiče nás přivedli na tento svět a starali se o nás od narození. Pouze nejvíce krutí a bezcitní nepomohou svým rodičům. Musíme jim projevovat vděčnost tím, že je materiálně podporujeme, že jim nabídneme fyzickou pomoc, pokud je to potřeba, a tím, že jim vždy vrátíme jejich lásku a péči. Buddha

řekl, že jediný způsob, jak se plně odvděčit rodičům, je sdílení a povzbuzování v praxi Dhammy.

12. Starat se o svou ženu, muže a děti

Ač se význam této příčiny štěstí zdá dost jasný, jsou lidé, kteří nesplňují základní povinnosti vůči své rodině. Musíme podporovat naše druhy a zůstat jim věrní, našim dětem zabezpečit materiální potřeby, rodičovskou podporu a dobré vzdělání. To zahrnuje klíčovou povinnost učit je Dhammu pro jejich vlastní dlouhotrvající mír a štěstí. Dobře se starat o svou rodinu znamená, že je naše domácnost v míru a harmonii – to je další věc nezbytná pro duchovní pokrok.

13. Mít zaměstnání, které neubližuje

V souladu s Ušlechtilou osmičlennou stezkou bychom se měli vyhnout zaměstnáním, která zahrnují zabíjení, obchod s masem, s lidmi, zbraněmi, jedy a drogami. Zaměstnáním, která jsou neetická, nemorální a nezákonná bychom se také měli vyhnout. Zaměstnání v práci, která způsobuje škodu jiným, nikdy neumožní skutečný klid myslí nezbytný pro duchovní pokrok. Je velké požehnání, když si můžeme vydělávat na živobytí způsobem, který je prost neprospěšných činností.

③ Osobní příčiny štěstí

- 14. Být dobročinný
- 15. Chovat se ctnostně
- 16. Pomáhat příbuzným a přátelům
- 17. Konat sociální služby
- 18. Zdržovat se špatnosti
- 19. Netoužit po špatnosti
- 20. Zdržovat se opojných látek
- 21. Být usilovný v prospěšné praxi

Články této skupiny odkrývají další kroky pro osobní rozvoj, které bychom měli vykonat, když jsme se zakotvili v rodině a v práci. Když jsme jednou získali tyto příčiny štěstí, přechod k vyšším duchovním ideálům se stává velmi hladkým.

14. Být dobročinný

Chamtivost, žádostivost a přílišná připoutanost k věcem – to jsou příčiny nouze a utrpení. Praktikováním dobročinnosti oslabujeme tyto negativní vlastnosti a místo toho kultivujeme soucit, štědrost a nesobeckost. Můžeme ostatním pomáhat materiálně, skrze naši práci nebo dary, nebo duchovně sdílením

Dhammy. Dobročinnost by měla být konána bez lítosti, diskriminace nebo postranních úmyslů. Opravdová laskavost k ostatním přináší mnoho lásky a důvěry nám a také naší rodině. Je velké požehnání být ve šťastném postavení, kdy je člověk schopen pomáhat ostatním. Takové konání přináší v budoucnu další štěstí.

15. Chovat se ctnostně

Namísto prostého následování zásad učení a vyhýbání se špatnému jednání můžeme pokročit k další úrovni praxe. Dobrý způsob, jak to dělat, je následovat pozitivní aspekty pěti předsevzetí. To povede k většímu pokroku.

Pět pozitivních předsevzetí

- Praxe neškodnosti a soucitu
- Praxe laskavosti a štědrosti
- Praxe věrnosti a zodpovědnosti
- Praxe pravdomluvnosti a příjemné řeči
- Praxe sebeovládání a bdělosti

16. Pomáhat příbuzným a přátelům

Kromě zajišťování naší nejbližší rodiny bychom také měli pomáhat našim příbuzným a přátelům, pokud to potřebují. Pokud si vzájemně pomáháme, když je to potřeba, vytváříme důvěru mezi lidmi, kteří nás obklopují, a to dále podporuje náš duchovní růst.

17. Konat sociální služby

Ještě větším vyjádřením štědrosti by bylo pomáhat společnosti obecně. To můžeme konat jakýmkoli způsobem, ať už prací či finančními dary na realizaci všeobecně prospěšných projektů, škol, nemocnic, přístřešků, cest atd., které jsou ku prospěchu všem. Také budování zahrad a sázení stromů může zlepšit naše životní prostředí a čistotu naší planety. Stejně tak důležité je rozšířit naši pomoc na potřebné, nemocné a staré. Pokud máme sklony a prostředky pro jakékoli sociální služby, jsme opravdu požehnání, neboť jsme již rozvinuli mnoho štědrosti a soucitu.

18. Zdržovat se špatnosti

Zlo v kontextu buddhismu znamená jakýkoli čin, který škodí nám, ostatním, nebo všem. Měli bychom se vždy zdržovat takového negativního jednání.

Deset neprospěšných činů

Tři tělesné činy:	Zabíjení
	Kradení
	Špatné sexuální jednání
Čtyři činy řečí:	Lhaní

Tři mentální činy:

Urážení
Hrubá řeč
Pomlouvání
Závistivá touha
Zlovůle
Špatný názor

19. Netoužit po špatnosti

Když jsme se stali pevnými v dodržování pěti předsevzetí a zdržování se deseti neprospěšných činů, zjistíme, že už nemáme touhu tímto způsobem konat. Začneme si opravdu uvědomovat, že když nechceme být obětí takových skutků, měli bychom se jim sami vyhnout. Je velké požehnání přirozeně se odvracet od způsobování škody ostatním.

20. Zdržovat se užívání opojných látek

Tuto příčinu štěstí Buddha ve svém učení mnohokrát zdůrazňoval. Zdržování se užívání opojných látek je i jedním z pěti předsevzetí a je důležité právě tím, že chrání ostatní čtyři. Buddha velmi odrazoval od užívání těchto látek, neboť když se jednou dostaneme pod jejich vliv, jsme schopni spáchat věci, které bychom jinak neudělali. Byla by velká škoda dojít tak daleko v osobním rozvoji a pak to vše zahodit jen kvůli pití a drogám. Vyhnout se těmto látkám je další velké požehnání.

21. Být usilovný v prospěšné praxi

Porozuměli jsme a nyní následujeme, co je třeba k osobnímu růstu. Další krok je upevnit naši praxi a nenechat ji upadat díky ledabylosti nebo požívačnosti. Měli bychom být bdělí, pečovat o svou praxi a ještě více ji povznášet. Konání deseti prospěšných činů dělá postup k dalším příčinám štěstí mnohem jednodušší.

Deset prospěšných činů

Tři tělesné činy:

Soucítí

Štědrost

Sebeovládání

Čtyři činy řečí:

Pravdomluvnost

Laskavá řeč

Potěšující řeč

Smysluplná řeč

Tři mentální činy:

Účastná radost

Milující laskavost

Správný názor

4 Vyšší příčiny štěstí

22. Mít úctu
23. Být skromný
24. Být spokojený
25. Být vděčný
26. Slyšet Dhammu v pravý čas
27. Mít trpělivost
28. Naslouchat radě
29. Sdružovat se s mnichy a duchovními učiteli
30. Diskutovat a rozmlouvat o Dhammě

Životní směřování by se teď mělo odklánět od světskosti a materialismu. Duchovní ideály se staly důležitějšími. Vyšší příčiny štěstí jsou posledním krokem příprav k nastoupení cesty k Nibbáňě.

22. Mít úctu

Můžeme prokázat úctu Třem klenotům – Buddhovi, Dhammě a Sangze – uvažováním o jejich vznešených kvalitách. Úcta ke starším, mnichům a duchovním učitelům nám umožňuje nepřetržité učení a vedení. Úctu můžeme prokázat zdvořilým chováním a péčí o ně. Dále prokázání úcty Buddhovi napomáhá k dosažení dobrého stavu mysli, abychom se mohli učit a praktikovat Dhammu. Uctivost také zvyšuje naši skromnost a vděk.

23. Být skromný

Ti, kdo dosáhli pokroku mohou začít věřit, že už znají vše a že jsou lepší než kdokoli jiný. Pokud se to stane, je těžké udržet si správný postoj a otevřenou mysl k učení se od ostatních. Stejně tak bude i těžké udržet si schopnost přijmout hlubší učení. Zde Buddha připomíná, že pýcha a domýšlivost jsou dvě z největších překážek v duchovním pokroku. Proto je velkým štěstím vždy zůstat skromným.

24. Být spokojený

Různí lidé mají různé požadavky na život a být spokojený neznamena, že bychom neměli pilně pracovat nebo se snažit o sebezdokonalení. Zatímco materiální věci jsou důležité pro přežití a komfort, je důležité vědět, kdy už jich máme dost. Mnozí lidé s nesmírným bohatstvím jsou nešťastní, protože si myslí, že stále nemají dost majetku. Moudří lidé si uvědomují, že stálá touha po naplnění materiálních tužeb je jako pití slané vody k zahnání žízně. Nevyhnutelně to vede k nespokojenosti, frustraci a utrpení. Najít vlastní míru spokojenosti je najít skutečný klid mysli. Spokojenost je největší bohatství.

25. Být vděčný

Říká se, že v tomto světě je málo těch, kteří opustí své cíle, aby pomáhali ostatním. Ještě méně je těch, kteří jsou vděční za pomoc, které se jim dostává. Vděk je obvykle doprovázen díky, uznáním a také touhou oplatit přízeň. To vše vede k vzájemné laskavosti a dobré vůli a přináší další štěstí.

26. Slyšet Dhammu v pravý čas

Kdykoli je pravý čas číst o Dhammě nebo jí naslouchat. Dobrý čas je i v době, kdy máme starosti, jsme rozrušeni nebo pochybujeme. To přináší klid, jistotu a sebedůvěru, když to nejvíce potřebujeme. Ne každý má tu možnost nebo prostředky, aby mohl naslouchat a učit se Dhammě. Vždy bychom se měli snažit být s ní ve spojení a nepromarnit toto velké požehnání.

27. Mít trpělivost

Říká se, že trpělivost je největší ctnost, a je určitě jednou z nejobtížněji získávaných kvalit. Vždy budeme ovlivňováni měnícími se podmínkami a rozmary lidí kolem nás. Většina z těchto věcí je mimo naši kontrolu a pokud se jimi necháme příliš ovlivňovat, budeme trpět zbytečným stresem, neštěstím a vztekem. Potřebujeme být také trpěliví sami se sebou a stále se snažit dělat to nejlepší a to i v dobách, když děláme chyby nebo sklouzáváme na duchovní cestě. Trpělivost je velké požehnání, protože vede k toleranci a odpuštění. Dodává nám klid a vyrovnanost a udržuje čistou hlavu a jasnou mysl v každé situaci.

28. Naslouchat radě

Pro mnohé je velice obtížné naslouchat radám druhých, ještě těžší je pak pro ně přijmout kritiku nebo poukázání na své chyby. Nicméně nemůžeme nabýt hlubší znalosti a udělat pokrok, pokud nám stojí v cestě pýcha a tvrdohlavost. Správná otevřenost, přijetí a pokora jsou nezbytné, protože nejsme dokonalí a vždy se máme co učit od ostatních.

29. Sdružovat se s mnichy a duchovními učiteli

Setkání s takovými lidmi nám dávají příležitost se od nich učit a čerpat povzbuzení a inspiraci z jejich moudrosti a vyrovnanosti. Také nám to připomíná, že tento svět je více než jen smyslový a materiální, a ukazuje nám, že je mnoho těch, kteří již vykročili na duchovní cestu.

Čtyři nebeská dlení

Milující laskavost
Soucit
Účastná radost
Vyrovnanost

30. Diskutovat a rozmlouvat o Dhammě

Porozumění Dhammy získané jejím vyslechnutím můžeme prohloubit tak, že o ní diskutujeme. Když o Dhammě rozmlouváme, jsme požehnáni spojením s duchovními přáteli, kteří jsou na stejné cestě jako my. Máme také příležitost sdílet s ostatními, co jsme se naučili, a pokračovat v prohloubení znalostí a porozumění Buddhovu učení. Tak jsme stále ve spojení s Dhammou a to je cesta, která vede přímo k nejvyšším příčinám štěstí.

5 Nejvyšší příčiny štěstí

31. Praktikovat zdrženlivost
32. Žít v souladu s Osmičlennou stezkou
33. Rozumět Čtyřem ušlechtilým pravdám
34. Dosáhnout Nibbány
35. Nebýt ovlivněn světskými podmínkami
36. Být prost smutku
37. Být prost znečištění
38. Prodlévat v trvalém míru a bezpečí

Na tomto stupni již materiální rozvoj není důležitý. Životní cíle se změnily. Toto je úroveň opravdové duchovní praxe zaměřené na dosažení svrchovaných cílů stezky a jejích plodů, Nibbány.

● Stezka k nibbáně

31. Praktikovat zdrženlivost

Nyní jsme vstoupili na nejvyšší stupeň, kde je pro další pokrok zapotřebí vyšší úsilí. Už bychom neměli být nadále ovládáni smyslovými touhami a tělesným nepohodlím. Musíme se cvičit, abychom zůstali zaměřeni na stezku. Základem je striktní následování pěti předsevzetí, nebo ještě lépe osmi předsevzetí. Pro mnoho buddhistů je tradicí následovat osm předsevzetí o úplňku, ale mohou být dodržovány i v jiné dny.

Dobrý způsob, jak se cvičit ve zdrženlivosti, je účastnit se meditačních ústraní, kde můžeme dodržovat osm předsevzetí po delší období. To nám také umožňuje vést jednoduchý život dobrovolného odříkání, který nám poskytuje mentální a tělesnou disciplínu, abychom mohli plně následovat Osmičlennou stezku. Meditace, konkrétně *vipassaná*, neboli meditace vhledu, nás také cvičí v nejlepším způsobu zdrženlivosti, kterým je neustálé bdělé uvědomění.

Osm předsevzetí

Zdržovat se zabíjení živých bytostí
Zdržovat se brání toho, co není dáváno

Zdržovat se sexuálních aktivit
 Zdržovat se lhaní a klamných řečí
 Zdržovat se požívání alkoholu a drog
 Zdržovat se jedení po poledni
 Zdržovat se zpěvu, tance, hudby, divadelních a jiných představení,
 parfémů, kosmetiky a sebezdobení
 Zdržovat se používání luxusních křesel a postelí

32. Žít v souladu s Osmičlennou stezkou

Na této úrovni duchovní zralosti není tato příčina štěstí pouhým povrchním naplňováním Osmičlenné stezky. Na této úrovni znamená skutečnou oddanost každé části Osmičlenné stezky. Všechny dřívější příčiny štěstí jsou pro nás přípravou k odhodlanému a vytrvalému následování této stezky. Osmičlenná stezka může být shrnuta do třech částí – ctnosti (*síla*), soustředění (*samádhi*) a moudrosti (*paññā*).

Ušlechtilá osmičlenná stezka

1. Správná řeč

Zdržovat se lhaní, urážek, hrubé řeči a pomluv. Pěstovat pravdivou, klidnou, milou a smysluplnou řeč.

2. Správné jednání

Zdržovat se zabíjení, kradení a nevhodného sexuálního jednání. Pěstovat ne-násílí, čestnost a věrnost.

3. Správné živobytí

Vyhýbat se zaměstnáním zahrnujícím zabíjení lidí i zvířat, prodej masa, obchod s lidmi, zbraněmi, jedy, alkoholem a drogami. Vyhýbat se zaměstnáním, která jsou neetická, nemorální a nelegální.

4. Správné úsilí

Použití mentální disciplíny k omezení vyvstávání neprospěšných myšlenek a k rozptýlení těch neprospěšných myšlenek, které už vyvstaly. Rozvíjet a podporovat ty prospěšné myšlenky, které už vyvstaly.

5. Správné uvědomění

Být si vědom těla, tělesných pozic a vjemů. Být si vědom mysli a jejích myšlenek, emocí a pocitů.

6. Správné soustředění

Meditovat, abychom vycvičili mysl k soustředění a disciplíně za účelem nabytí moudrosti.

7. Správné chápání (názor)

Pochopit a přijmout Čtyři ušlechtilé pravdy.

8. Správné myšlení (záměr)

Pěstovat myšlenky štědrosti, milující laskavosti a soucitu.

33. Rozumět Čtyřem ušlechtilým pravdám

Následováním Osmičlenné stezky vyvstane skutečné porozumění Čtyřem ušlechtilým pravdám. To je jiné než akademická znalost založená na studiu nebo porozumění pocházející z pouhého myšlení. Je to hluboké a vlastní uskutečnění pravd o realitě a existenci pocházející z praxe ctnosti, mentálního rozvoje a moudrosti.

Každý aspekt Osmičlenné stezky podporuje rozvoj ostatních aspektů. Například život v souladu s etickým jednáním je základ nezbytný pro mentální rozvoj, který vede k moudrosti. Moudrost nám umožňuje vidět výhody etického jednání, které pak budeme uplatňovat pozorněji.

Vyšší standard etického jednání nám umožňuje vyšší úroveň mentálního rozvoje, který ústí v ještě hlubší rozvinutí moudrosti. A tento cyklus duchovního růstu pokračuje jako spirála k porozumění Čtyř ušlechtilých pravd a konečnému dosažení Nibbány.

Čtyři ušlechtilé pravdy

1. Všechny bytosti jsou předmětem neuspokojivosti (*dukkha*)

Dukkha se obvykle překládá jako utrpení, ale vlastně zahrnuje širokou škálu negativních pocitů jako stres, nespokojenost a fyzické utrpení. *Dukkha* je zde, protože jsou všechny bytosti vystaveny nemoci, stáří, smrti, oddělení od milovaných a nedosažení toho, po čem touží.

2. *Dukkha* vyvstává z touhy a žádostivosti

Všechny bytosti touží po příjemných pocitech a také touží vyhnout se pocitům nepříjemným. Tyto vjemy mohou být fyzické nebo psychické a *dukkha* se objevuje, když tyto touhy nejsou naplněny.

3. *Dukkha* lze překonat odstraněním touhy a bažení

Nibbána je stav míru, ve kterém bylo vymýceno všechno utrpení spojené s chtivostí, nenávistí a zaslepeností.

4. Je zde cesta k ukončení *dukkha*, kterou je Ušlechtilá osmičlenná stezka

Dukkha lze zmenšit, oslabit a nakonec odstranit a tím dosáhnout Nibbány – následováním této Osmičlenné stezky, kterou učil Buddha.

34. Dosáhnout Nibbány

Všichni z nás jsou schopni dosáhnout Nibbány. Možná nedosáhneme plného probuzení ihned, ale je možné dosáhnout úrovně, ze které je Nibbána již zaručena. Probuzení není nezbytně uskutečněno náhle nebo zcela najednou. Pro většinu lidí přichází v postupných stádiích.

Jsou čtyři úrovně probuzení. Jsou to: vstup do proudu, jeden návrat, nenávrat a plné probuzení. Kdokoli, kdo dosáhl jedné z prvních úrovní, může pokročit k vyšší v závislosti na své praxi. K dosažení plného probuzení musí být překonáno deset pout.

Deset pout

1. Víra, že nic nepřežije po smrti těla. Nebo naopak víra ve věčnou neměnnou entitu (nesmrtelná duše), která přežívá po smrti.
2. Skeptické nebo iracionální pochyby o učení Buddhy, jmenovitě učení o karmě a znovuzrození.
3. Víra, že člověk může být očištěn skrze oběti, rituály nebo obřady.
4. Připoutanost k smyslovým požitkům.
5. Hněv a zášť.
6. Touha po existenci v jemnohmotných nebeských světech.
7. Touha po existenci v nehmotných nebeských světech.
8. Domýšlivost a pýcha.
9. Neklid a rozrušenost.
10. Nevědomost a klam.

Těm, kteří vstoupili do proudu (tzv. *sótápanna*), zbývá nanejvýš sedm dalších životů, než dosáhnou úplného probuzení. Vstoupili do proudu k Nibbáně. Ve svých zbývajících životech se zrodí pouze v lidské nebo nebeské říši, nikdy v nižší. Ti, kdo vstoupili do proudu, odstranili první tři pouta. Nicméně musí ještě ujit dlouhou cestu, aby odstranili alespoň další dvě pouta (4. a 5.) nebo zcela odstranili všechna zbývajících pouta.

Sótápanna dodržuje pět předsevzetí striktně, ale s lehkostí, a má velký odpor k páčání jakýchkoli škodlivých skutků. Jeho další vlastností je neotřesitelná důvěra v Buddhu, Dhammu a (vznešenou) Sanghu. Tyto vlastnosti mohly vyvstat přirozeně, možná přenesením z minulého života, nebo byly rozvinuty v tomto životě důslednou praxí Osmičlenné stezky.

Těm, kdo se jednou vrací (tzv. *sakadágámí*), zbývá ještě jeden život v lidské nebo nebeské říši, než dosáhnou úplného probuzení. Odstranili první tři pouta a oslabili, ale ještě zcela neodstranili, čtvrté a páté pouto.

Ti, kdo se nevracejí (tzv. *anagámí*), prožijí poslední život v nejvyšší nebeské říši, kde dosáhnou úplného probuzení. Odstranili prvních pět pout.

Plně probuzení (tzv. *arahatí*) úspěšně odstranili všech deset pout a stali se plně probuzenými. Osvobodili se od znovuzrození a dosáhli Nibbány.

Každý z nás by měl velmi usilovat o to, aby přinejmenším vstoupil do proudu. Je to v možnostech každého upřímného buddhisty, ať už je mnich, mniška nebo laik, který přijímá Dhammu a má v ní důvěru a žije v souladu s Osmičlennou stezkou. S odhodláním a upřímností je to možné již v tomto životě. Dosažení Nibbány se potom stává pouze otázkou času.

● Plody stezky

Následující plody stezky jsou nejvyšší požehnání dosahovaná probuzenými. Ačkoli nyní ještě nemusíme být schopni dosáhnout těchto požehnání v plné míře, nakonec plody stezky k Nibbáně prožijeme. I jen malé ochutnání Nibbány nás povzbudí k dalšímu úsilí.

35. Nebýt ovlivněn světskými podmínkami

V našich životech budou vždy změny, z nichž některé způsobují štěstí, zatímco jiné přinášejí smutek. Taková je povaha existence, že vždy přichází změna. Změny vztahující se k našim životům se vždy pohybují mezi krajnostmi. Uvědomění si, že věčná změna je přirozeností existence, a praktikování vyrovnanosti umožňují člověku nebýt ovlivněn těmito světskými podmínkami.

Osm světských podmínek

Zisk a ztráta
Čest a hanba
Chvála a haná
Potěšení a bolest

36. Být prost smutku

Smutek, úzkost, žal a starosti jsou součástí našeho života. Pramení z lpění a připoutanosti k věcem, po kterých toužíme a které milujeme. Probuzený¹ pochoopil pravdu pomíjivosti: cokoli vyvstane, musí také jednoho dne ustát. Přímým nahlížením a chápáním této pravdy se člověk osvobodí od smutku.

37. Být prost znečištění

Mentální nečistoty – chtivost, nenávist a zaslepenost – jsou kořenem veškerého

1 Poznámka překladatele: výraz Probuzený na tomto místě označuje Buddhu. Stejně jako později v textu výrazy Učitel, Vznešený, Blažený a Táthagáta.

utrpení a neuspokojivosti. I nejjemnější aspekty znečištění by měly být odstraněny. Tyto jemné aspekty zahrnují touhu a lpění, odpor a podrážděnost, apatii a nevědomost. Probuzení lidé jsou zcela bez těchto znečištění.

38. Prodlévat v trvalém míru a bezpečí

Na rozdíl od věčné změny a neuspokojivé povahy naší pozemské existence jsou mír a štěstí Nibbány trvalé. Ani sebemenší chuť Nibbány nemůže být ztracena. Dosáhnout Nibbány znamená dosáhnout nejvyššího požehnání dokonalého míru a bezpečí.

Shrnutí

*Ti, kdo se řídí tímto učením,
ustanoví naprosté bezpečí
a dosáhnou nekonečného štěstí, ať jsou kdekoli.
Zde předkládáme těchto 38 nejvyšších příčin štěstí.*

Pěstováním těchto 38 příčin štěstí se všichni můžeme těšit ze šťastného života! Říká se, že na konci Buddhovy rozpravy o příčinách štěstí mnoho bytostí dosáhlo plodů vstupu do proudu, jednoho návratu a nenávratu.

Závěr

Buddha rozpoznal, že ne každý je připravený nebo způsobilý pro život zaměřený na intenzivní duchovní praxi. Většina je spokojena s životem v domácnosti, se svými živnostmi, společenskými aktivitami a s tím, že se mají dobře. Řekl, že není nic špatného na rodinném životě, majetku a potěšení v životě.

Nicméně zdůraznil, že honba za naším štěstím by neměla být na účet ostatních. Takové štěstí bude mít krátké trvání a povede nakonec k utrpení. Pomocí ostatním na cestě ke štěstí naše vlastní štěstí nebude pouze zachováno, ale podpořeno na dlouhý nadcházející čas.

Kdokoli může vidět, že mnoho rad obsažených v této Rozpravě o příčinách štěstí je v souladu s čistým selským rozumem. Naneštěstí ne každý z nás uplatňuje tento rozum v denním životě! Tato učení nám zde připomínají, jak bychom měli vést své životy pro vlastní dobro a také pro dobro naší společnosti.

Pozorné uvážení a následování těchto učení prakticky zaručuje mír a štěstí pro nás, naše rodiny a naši společnost. Vytváří podmínky pro větší mír a štěstí v tomto životě a také pro mnoho nadcházejících životů. A pro ty, kdo upřímně a pilně tato učení praktikují, je dosažení nejvyššího požehnání – Nibbány – pouze otázkou času.

Zakuste Buddhovo učení. Vložte úsilí do jeho praktického porozumění a sami zažijte výsledky jeho praktikování. A pokud se vám Buddhovo učení osvědčí, sdílejte je také se svými přáteli a rodinou pro jejich dobro.

*Buddha ukázal cestu,
my po ní jen musíme kráčet!*

Sigálováda sutta Rady Sigálovi

Úvod

Tak jsem slyšel. Jednou pobýval Vznešený v Bambusovém lesíku, ve Veverčím parku u Rádžagahy. Tou dobou Sigála, syn hospodáře, když časně vstal, vyšel z Rádžagahy a v mokrých šatech, s mokkými vlasy, se zvednutýma sepjatýma rukama se klaněl jednotlivým světovým stranám: východu, jihu, západu, severu, oblasti pod sebou i oblasti nad sebou.

Tehdy i Vznešený se dopoledne oblékl, vzal misku a plášť a šel do Rádžagahy pro almužnu. Uviděl Sigálu, syna hospodáře, který se – když časně vstal a vyšel z Rádžagahy v mokrých šatech a s mokkými vlasy – se sepjatýma rukama nahoře, klaněl východu, jihu, západu, severu, oblasti pod sebou i oblasti nad sebou. Jakmile Sigálu, syna hospodáře, uviděl, řekl mu: „Copak že ty, synu hospodáře, časně vstáváš a jdeš z Rádžagahy v mokrých šatech a s mokkými vlasy, se sepjatýma rukama nahoře a klaníš se východu, jihu, západu, severu, oblasti pod sebou i oblasti nad sebou?“

„Otec mi, pane, když umíral, řekl: „Světovým stranám se, synu, klaň! Tak tedy, pane, ctím otcova slova, vážím si jich, dbám na ně, uctívám je a hned zrána, když vstanu, vycházím z Rádžagahy a v mokrých šatech, s mokkými vlasy a se sepjatýma rukama nahoře se klaním jednotlivým světovým stranám: východu, jihu, západu, severu, oblasti pod sebou i oblasti nad sebou.“

Šest světových stran

„Věřu, že se tak, synu hospodáře, v ušlechtilé disciplíně šest světových stran uctívat nemá!“

„Jak se ale, pane, má v ušlechtilé disciplíně uctívat šest světových stran? Bude dobře, pane, jestli mi Vznešený vyloží Učení tak, jak se má v ušlechtilé disciplíně šest světových stran uctívat.“

„Tak tedy, synu hospodáře, poslouvej, dobře dávej pozor, budu mluvit!“

„Ano, pane,“ odpověděl Sigála, syn hospodáře, Vznešenému. Vznešený pak mluvil následovně:

„Pokud, synu hospodáře, ušlechtilý žák (1.) odstraní čtyři nečistoty svého jednání, (2.) ze čtyř důvodů nekoná špatné činy a (3.) nepoužívá šesti bědných bran vedoucích ke zničení bohatství, vyhnul se tím čtrnácti špatnostem, pokryl šest světových stran a nastoupil k vítězství v obou světech, bude prospívat jak na tomto světě, tak na onom světě. Po rozpadu těla, po smrti, se zrodí v blaženém stavu bytí, v nebeském světě.

❶ Čtyři nečistoty jednání

Které čtyři nečistoty jednání odstraní?

1. Zabíjení živých bytostí (ničení života), synu hospodáře, je nečistota jednání.
2. Braní nedarovaného je nečistota jednání.
3. Špatné sexuální chování je nečistota jednání.
4. Lhaní je nečistota jednání.

Tyto čtyři nečistoty jednání odstraní.

To řekl Vznešený. Když to dořekl, ještě dodal:

„Zabíjení živých bytostí, braní nedarovaného a lživá mluva stejně jako cizoložství – to moudří nechválí.“

❷ Čtyři důvody

Ze kterých čtyř důvodů nekoná špatné činy?

1. Z touhy.
2. Z nenávisti.
3. Ze zaslepenosti.
4. Ze strachu.

Jelikož, synu hospodáře, ušlechtilý žák nejde ani cestou touhy, ani cestou nenávisti, ani cestou zaslepenosti, ani cestou strachu, nekoná z těchto čtyř důvodů špatné činy. To řekl Vznešený. Když to Blažený dořekl, dodal Učitel ještě toto:

„Z touhy, nenávisti, strachu a zaslepenosti kdo Dhammu jen překračuje, toho sláva pryč ustupuje jako měsíc v temné fázi.“

Z touhy, nenávisti, strachu a zaslepenosti kdo Dhammu nepřekračuje, slávou vždy se naplňuje jako měsíc ve světlé fázi.“

❸ Šest bědných bran

Kterých šesti bědných bran ke zničení majetku (bohatství) nepoužívá?

1. Oddanost alkoholu a opojným látkám způsobujícím nedbalost.
2. Oddanost potulování ulicemi v nevhodnou pozdní dobu.
3. Časté návštěvy představení a podívaných.
4. Oddanost hazardním hrám způsobujícím nedbalost.
5. Oddanost špatným přátelům.
6. Oddanost lenosti.

To jsou bědné brány ke zničení majetku (bohatství).

Šest nebezpečí alkoholu a opojných látek

Synu hospodáře, je šest nebezpečí oddanosti alkoholu a opojným látkám způsobujících nedbalost.

1. Viditelná ztráta majetku.
2. Růst hádek.
3. Oblast nemocí.
4. Vznik špatné pověsti.
5. Otupení studu.
6. Oslabení moudrosti (rozumu).

To je těch šest nebezpečí oddanosti alkoholu a opojným látkám způsobujících nedbalost.

Šest nebezpečí potulování se v nevhodnou pozdní dobu

Synu hospodáře, je šest nebezpečí oddávání se potulování ulicemi v nevhodnou pozdní dobu.

1. Člověk je sám nestřežen a nechráněn.
2. Jeho děti a manželka jsou nestřeženy a nechráněny.
3. Jeho majetek je nestřežen a nechráněn.
4. Dostane se do podezření ve špatných situacích.
5. Dostane se do nepravdivých řečí.
6. Setkává se s mnoha obtížemi.

To je těch šest nebezpečí oddávání se potulování ulicemi v nevhodnou pozdní dobu.

Šest nebezpečí častých návštěv představení a podívaných

Synu hospodáře, je šest nebezpečí návštěv představení a podívaných. Člověk se jen táže:

1. Kde se tancuje?
2. Kde se zpívá?
3. Kde je muzika?
4. Kde se recituje?
5. Kde se hraje na cimbály?
6. Kde se hraje na bubínky a na struny?

To je těch šest nebezpečí návštěv představení a podívaných.

Šest nebezpečí hazardních her způsobujících nedbalost

Synu hospodáře, je šest nebezpečí, která vznikají pěstováním hazardních her a způsobují nedbalost.

1. Výhra plodí nenávist.
2. Kdo prohraje, ten se trápí.
3. Viditelná ztráta majetku.
4. Na veřejnosti jeho slovo nemá váhu.
5. Přátelé a společníci ho přezírají.
6. Pro manželství je nezpůsobilý. Říká se o něm: "Hráč v kostky nestačí uživit

manželku."

To je těch šest nebezpečí, která vznikají pěstováním hazardních her a která způsobují nedbalost.

Šest nebezpečí špatného přátelství

Synu hospodáře, je šest nebezpečí oddanosti špatným přátelům. Přáteli a společníky se pak člověku stávají:

1. Kteříkoli hráči.
2. Kteříkoli zhýralci.
3. Kteříkoli opilci.
4. Kteříkoli lumpové.
5. Kteříkoli podvodníci.
6. Kteříkoli uličníci.

To je těch šest nebezpečí oddanosti špatným přátelům.

Šest nebezpečí lenosti

Synu hospodáře, je šest nebezpečí oddávání se lenosti. Člověk si říká:

1. Je příliš chladno – a nepracuje.
2. Je příliš teplo – a nepracuje.
3. Je příliš pozdě – a nepracuje.
4. Je příliš časně – a nepracuje.
5. Jsem příliš hladový – a nepracuje.
6. Jsem příliš najezený – a nepracuje.

Kdo má neustále množství výmluv před povinnostmi, dosud nedosaženého bohatství nedosáhne a o bohatství dosažené přijde.

To je těch šest nebezpečí oddávání se lenosti.

To řekl Vznešený. Když to dořekl, ještě dodal:

*„Přítelem je v připíjení,
do očí jen přitakává –
je přítelem a společníkem
jen když je to pro něj výhodné.*

*Ve dne spát, chodit za ženou druhého,
vyvolávat nenávist a neštěstí,
špatní společníci a lakomství,
těchto šest příčin člověka ničí.*

*Kdo má špatné přátele, špatné společníky,
kdo má špatné zvyky,
vždy do zkázy upadá
v tomto i na onom světě.*

*Hra v kostky, ženy, víno, tanec a zpěv,
spaní za dne, potulování se v nevhodnou dobu,
lakota a špatní společníci,
těchto šest příčin člověka ničí.*

*V kostky hrají, alkohol pijí, chodí za ženami,
které jiným jako vlastní život jsou drahé.
Kdo se oddává hanebnému, a ne ctnostnému
ztrácí se jako měsíc v tmavé polovici.*

*Kdo je opilec, bez majetku, bez vindry
i když pil, žízňivý je u pramenu,
noří se do dluhů jako do vody,
rychle připraví se o rodinu.*

*Kdo je zvyklý ve dne spát,
v noci je viděn vzhůru
věčně v opilém stavu,
ten nemůže v domě zůstat!*

*Je příliš chladno, je příliš horko,
je příliš pozdě, říká jen.
Tomu, kdo práce své tak zanechal,
pak to, co člověku prospěšné je, uniká.*

*Kdo však chlad a horko
za méně než stéblo trávy cení,
když úkoly muže plní,
toho štěstí nepomíjí."*

Ti, kdo se jeví jako přátelé

Je třeba znát, synu hospodáře, tyto čtyři nepřátele, kteří se jeví jako přátelé:

1. Toho, kdo vždy jen bere a jako přítel se jeví.
2. Toho, kdo jen mluví a jako přítel se jeví.
3. Toho, kdo mluví jen mile a jako přítel se jeví.
4. Toho, kdo vede do záhuby a jako přítel se jeví.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo jen bere a jako přítel se jeví, za nepřitele:

1. Vždy jen bere.
2. Za málo chce mnoho.

3. Svoji povinnost koná ze strachu.

4. Přichází z vlastního prospěchu.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo jen mluví a jako přítel se jeví, za nepřitele:

1. Rád se zabývá minulostí.
2. Rád se zabývá budoucností.
3. Drží se nicotností.
4. Když vyvstane příležitost k pomoci, tváří se nešťastně.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo mluví jen mile a jako přítel se jeví, za nepřitele:

1. Ke špatnému dává souhlas.
2. I k dobrému dává souhlas.
3. Do očí říká chválu.
4. Za zády haní.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo vede do záhuby a jako přítel se jeví, za nepřitele:

1. Je společníkem v oddávání se alkoholu a opojným látkám způsobujícím nedbalost.
2. Je společníkem v oddávání se potulování ulicemi v nevhodnou pozdní dobu.
3. Je společníkem v navštěvování představení a podívaných.
4. Je společníkem v oddávání se hazardním hram způsobujících nedbalost.

To řekl Vznešený. Když to Blažený dořekl, dodal Učitel ještě toto:

*Přítel, který jen odnáší, přítel, který jen mluví,
přítel, který jen pochlebuje a ten, kdo je společníkem na cestě k záhubě –
tyto čtyři nepřátele tak když moudrý poznal,
vyhne se jim zdaleka jako cestě plné nebezpečí.*

Opravdový přítel

Tyto čtyři přátele, synu hospodáře, je třeba považovat za opravdové přátele.

Opravdový přítel je ten:

1. Kdo pomůže.
2. Kdo je přítelem stejně ve štěstí jako v neštěstí.
3. Kdo ukazuje k dobrému (prospěšnému).
4. Kdo má soucit.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo pomůže, za opravdového přítele:

1. Nedbalého hlídá.
2. Majetek lehkomyšlného hlídá.
3. Když je ve strachu či v nebezpečí, stane se mu útočištěm.
4. V době potřeby mu poskytne dvojnásobnou výpomoc.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo je stejný ve štěstí i neštěstí, za opravdového přítele:

1. Sděluje ti své tajemství.
2. Svěřené tajemství ochraňuje.
3. V neštěstí neopouští.
4. Obětuje pro tebe i svůj život.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo ukazuje k dobrému, za opravdového přítele:

1. Odvrací od zlého.
2. Vede k dobrému.
3. Sděluje ti, co ti není známo.
4. Ukazuje ti cestu do nebe.

□ Ze čtyř důvodů, synu hospodáře, je třeba považovat toho, kdo má soucit, za opravdového přítele:

1. Z tvého neúspěchu se netěší.
2. Tvůj úspěch ho těší.
3. Brání tě proti hanění.
4. Přitakává, když se o tobě říká chvála.

To řekl Vznešený. Když to dořekl, ještě dodal:

*„Přítel, který pomůže, a přítel, který je přítelem ve štěstí i ve strasti,
přítel, který k dobrému radí a přítel, který má soucit,
tyto čtyři přátele když moudrý takto poznal,
má si je s láskou opatrovat, jako matka svého syna.*

*Moudrý, obdařený ctností, žhne jako zářící oheň.
Své bohatství když shromažďuje,
neškodíc, jako když včela poletuje,
tomu bohatství vzrůstá jak mraveniště hromada.*

*Když tak bohatství své snáší, pro rodinu a domov je zralý
na čtyři díly bohatství rozdělí, i přátelství tím upevní.
Jeden díl bohatství pro sebe užívá, dva pro práci použije,
čtvrtý pro nouzi budoucí uchová.”*

Pokrytí šesti světových stran

A jak, synu hospodáře, ušlechtilý žák pokrývá šest světových stran? Těch šest stran má chápat takto:

1. Východní stranu má považovat za rodiče (otce a matku).
2. Jižní stranu má považovat za učitele.
3. Západní stranu má považovat za ženu a děti.
4. Severní stranu má považovat za přátele a druhy.
5. Stranu pod sebou má považovat za služebníky a pracovníky.
6. Stranu nad sebou má považovat za askety a bráhmany.

□ Pěti způsoby, synu hospodáře, se má syn starat o rodiče jako o východní stranu:

1. Když oni živili mne, budu já živit je.
2. Budu dělat to, co potřebují.
3. Budu udržovat rodinnou tradici.
4. Budu pokračovat v jejich dědictví.
5. Když zemrou, budu přinášet dary k jejich uctění.

Když se syn těmito pěti způsoby postará o rodiče jako o východní stranu, prokáží tito synovi soucítění pěti způsoby:

1. Odvrací ho od zlého.
2. Vedou ho k dobrému.
3. Vychovávají ho k povolání.
4. Přivedou mu vhodnou manželku.
5. Ve vhodném čase mu předají dědictví.

Když se syn těmito pěti způsoby postará o rodiče jako o východní stranu, prokáží tito synovi soucítění těmito pěti způsoby. Tak se pokrývá tato východní strana; stává se bezpečnou a beze strachu.

□ Pěti způsoby, synu hospodáře, se má žák starat o učitele jako o jižní stranu:

1. Povstáním.
2. Péčí.
3. Pozorným nasloucháním.
4. Obsluhováním.
5. Tím, že se pečlivě učí.

Když se žák postará těmito pěti způsoby o učitele jako o jižní stranu, ujímají se tito pěti způsoby žáka:

1. Dávají mu dobrou výchovu.
2. Učí ho, aby vše dobře pochopil.
3. Dobře ho poučují o všech uměních (řemeslech) a vědách.
4. Seznámí ho s přáteli a druhy.
5. Ve všech oblastech mu zajišťují ochranu.

Tak se pokrývá tato jižní strana; stává se bezpečnou a beze strachu.

□ Pět způsobů, synu hospodáře, se má manžel starat o manželku jako o západní stranu:

1. Respektuje ji.
2. Nepohrdá jí.
3. Není jí nevěrný.
4. Není panovačný.
5. Obdarovává ji ozdobami.

Když se manžel těmito pěti způsoby o manželku jako o západní stranu postará, ujímá se tato manžela pěti způsoby:

1. Dobře koná své povinnosti.
2. Dobře vede domácnost (služebnictvo).
3. Není mu nevěrná.
4. Donesené ochraňuje.
5. Je zručná a pracovitá ve všech povinnostech.

Tak se pokrývá tato západní strana; stává se bezpečnou a beze strachu.

□ Pět způsobů, synu hospodáře, se má syn z dobrého rodu starat o přátele a druhy jako o severní stranu:

1. Darem.
2. Vlídnuou mluvou.
3. Prospěšným chováním.
4. Nestranností.
5. Čestností.

Když se těmito pěti způsoby postará o přátele a druhy jako o severní stranu, ujímají se ho tito pěti způsoby:

1. Hlíďají ho, když je nedbalý (lehkomyšlný).
2. Hlíďají majetek lehkomyšlného.
3. Je-li v nebezpečí, jsou mu útočištěm.
4. V neštěstí ho neopouštějí.
5. Váží si i ostatních z jeho rodiny.

Tak se pokrývá tato severní strana; stává se bezpečnou a beze strachu.

□ Pět způsobů, synu hospodáře, se má pán starat o služebníky a pracovníky jako o stranu pod sebou:

1. Rozdělováním práce podle jejich sil.
2. Vydáváním jídla a mzdy.
3. Péčí o nemocné.
4. Tím, že se s nimi podělí o neobvyklé pochoutky.
5. Časem jim dává dovolenou.

Když se pán postará těmito pěti způsoby o služebníky a pracovníky jako

o stranu pod sebou, ujímají se ho tito pěti způsoby:

1. Vstávají dříve než on.
2. Uléhají až po něm.
3. Berou jen darované.
4. Konají dobrou práci.
5. Přivodí mu dobré jméno a pověst.

Tak se pokrývá tato strana dole, stává se bezpečnou a beze strachu.

□ Pět způsobů, synu hospodáře, se má syn z dobré rodiny starat o askety a bráhmany jako o stranu nad sebou:

1. Milými činy.
2. Milými slovy.
3. Milými myšlenkami.
4. Tím, že před nimi nezavírá dveře.
5. Darováním hmotných potřeb.

Když se syn z dobré rodiny postará těmito pěti způsoby o askety a bráhmany jako o stranu nad sebou, ujmou se ho tito šesti způsoby:

1. Odvracejí ho od zlého.
2. Vedou ho k dobrému.
3. Soucítí s ním s laskavou myslí.
4. Sdělují mu to, co nezná (co neslyšel).
5. Ujasní mu to, co slyšel.
6. Ukazují mu cestu do nebe.

Tak se pokrývá tato strana nahoře, stává se bezpečnou a beze strachu.

To řekl Vznešený. Když to dořekl, ještě dodal:

„Rodiče, to je strana východu, učitelé, to je strana jihu, žena a děti, to je strana západu, přátelé a druhové, to je strana severu, služebníci a pracovníci, to je strana dolní, nahoře jsou asketové a bráhmani. Kdo tyto směry bude ctít, bude dostatečně prospěšný svému rodu.

Kdo je moudrý a ctností dosáhl, jemný, mírný a inteligentní, skromný, zdvořilý a nezavrzelý – takový dosahuje dobrého jména.

Kdo je energický a není líný, v nesnázích nesehlává, slušného chování, moudrý – takový dosahuje dobrého jména.

Laskavý, přátelský, velkodušný, nezávistivý, vůdce, učitel, usmiřovatel – takový získává dobré jméno.

Štědrost, vlídná řeč a snaha být prospěšný, nestrannost ve všem, všude, jak zasluhuje.

*To jsou opory pro soudržnost ve světě, jako osa pro jedoucí vůz.
Kdyby těchto opor nebylo, ani matce, ani otci by děti úctu a poctu nevěnovaly.*

*A jelikož mudrci tyto opory všestranně chválí,
ty se proto staly proslulými a velebenými.“*

Když toto bylo řečeno, Sigála, syn hospodáře, řekl:

„Výborně, pane, výborně, pane. Jako bys, pane, převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či v temnotě lampu podržel, takže kdo má oči, tvary uvidí. Právě tak Vznešený vyložil Dhammu mnoha metodami. Já tedy, pane, jdu k Buddhovi, k Učení a k obci mnichů jako ke svému útočišti. Nechť mne Vznešený považuje za laického stoupence, který u něho nalezl útočiště, ode dneška až do konce života.“

Vjagghapadždža sutta Rady hospodářům

Jednou Vznešený pobýval v kraji kólijů, v kólijské vesnici jménem Kakkara-patta. Tehdy kólija Díghadžánu přistoupil k Vznešenému, pozdravil ho, usedl stranou a takto Vznešeného oslovil: „My, pane, jsme hospodáři, oddáváme se smyslovým požitkům a žijeme obklopeni manželkami a potomky, používáme santalové dřevo z Kási, zdobíme se květinami, parfémy a kosmetikou, používáme zlato a stříbro. Nechť Vznešený učí Dhammu takové, jako jsme my, nechť nás Vznešený učí věci, které povedou k našemu prospěchu a blahu zde a nyní (v tomto životě) a k našemu prospěchu a blahu v budoucích životech.“

Prospěch zde a nyní (v tomto životě)

„Čtyři věci, Vjagghapadždžo, vedou syna rodu k prospěchu a blahu zde a nyní (v tomto životě). Které čtyři? Rozvíjení úsilí, rozvíjení střežení, ušlechtilé přátelství a přiměřené živobyty.“

A co je, Vjagghapadždžo, rozvíjení úsilí? Zde, Vjagghapadždžo, jakoukoli prací syn rodu vydělává na živobyty – ať jako zemědělec, obchodník, pastevec, lučištník, královský služebník či jakýmkoli jiným způsobem – vykonává své zaměstnání energicky a není líný, rozlišuje správné postupy a způsoby, zodpovědně vykonává svou práci. Tomu se říká rozvíjení úsilí.

A co je, Vjagghapadždžo, rozvíjení střežení? Zde, Vjagghapadždžo, jakékoli bohatství syn rodu nabyt a nashromáždil svou usilovnou a vytrvalou poctivou prací, pečlivě ho střeží a ochraňuje: „Jak jen zabezpečím své bohatství, aby ho neodnesli králové ani zloději, aby ho nespálil oheň, neodnesla voda ani nemilí dědicové?“ Tomu se říká rozvíjení střežení.

A co je, Vjagghapadždžo, ušlechtilé přátelství? Zde, Vjagghapadždžo, v jakékoli vesnici či městě syn rodu pobývá, setkává se zde, přátelí se a rozmlouvá s hospodáři či syny hospodářů, ať mladými či starými, kteří jsou kultivovaní, obdaření důvěrou a ctností, štedrostí a moudrostí. Cvičí se v rozvíjení důvěry podle těch, kdo jsou obdaření důvěrou. Cvičí se v rozvíjení ctnosti podle těch, kdo jsou obdaření ctností. Cvičí se v rozvíjení štedrosti podle těch, kdo jsou obdaření štedrostí. Cvičí se v rozvíjení moudrosti podle těch, kdo jsou obdaření moudrostí. Tomu se říká ušlechtilé přátelství.

A co je, Vjagghapadždžo, přiměřené (vyvážené) živobyty? Zde, Vjagghapadždžo, syn rodu zná své příjmy a zná své výdaje, podle toho vede přiměřené živobyty, které není ani příliš rozhazovačné (extravagantní), ani příliš lakotné

(skrblické): „Takto mé příjmy budou převyšovat mé výdaje a mé výdaje nebudou převyšovat mé příjmy.“ Tak jako prodavač nebo jeho učeň, který zvažuje zboží na váze, ví: „Takové množství je příliš těžké, takové množství je příliš lehké.“ Podobně syn rodu zná své příjmy a zná své výdaje, podle toho vede přiměřené živobytí. Kdyby syn rodu s malými příjmy vedl rozhazovačný život, bude se o něm říkat: „Tento syn rodu užívá své bohatství jako ten, kdo jí lesní říčky (setrese ze stromu všechny plody aby jich snědl pouze málo, zatímco většina jich shnije na zemi).“ Kdyby syn rodu s velkými příjmy vedl lakotný život, bude se o něm říkat: „Tento syn rodu zemře jako vyhladovělý žebrák.“ Proto, Vjagghapadždžo, syn rodu zná své příjmy a zná své výdaje, podle toho vede přiměřené živobytí. Tomu se říká přiměřené živobytí.

Čtyři brány úpadku

Vjagghapadždžo, existují čtyři brány ke ztrátě takto nabytého bohatství - (1.) oddávání se ženám (sexuální promiskuita), (2.) oddávání se alkoholu, (3.) oddávání se hazardním hrám a (4.) přátelení se, sdružování a spolčování se se špatnými lidmi (zločinci). Jako kdyby zde byla velká vodní nádrž se čtyřmi vpustmi a čtyřmi výpustmi. Nějaký člověk by pak uzavřel ty čtyři vpusti a otevřel ty čtyři výpusti. I kdyby zapršelo, lze očekávat, že v této velké nádrži bude voda pouze ubývat a ne přibývat. Podobně, Vjagghapadždžo, existují čtyři brány ke ztrátě takto nabytého bohatství.

Čtyři brány rozvoje

Vjagghapadždžo, existují čtyři brány k růstu takto nabytého bohatství - (1.) neoddávání se ženám, (2.) neoddávání se alkoholu, (3.) neoddávání se hazardním hrám a (4.) přátelení se, sdružování a spolčování se s dobrými (ušlechtilými) lidmi. Jako kdyby zde byla velká vodní nádrž se čtyřmi vpustmi a čtyřmi výpustmi. Nějaký člověk by pak otevřel ty čtyři vpusti a uzavřel ty čtyři výpusti. Kdyby zapršelo, lze očekávat, že v této velké nádrži bude voda pouze přibývat a ne ubývat. Podobně, Vjagghapadždžo, existují čtyři brány k růstu takto nabytého bohatství. To jsou, Vjagghapadždžo, ty čtyři věci, které vedou syna rodu k prospěchu a blahu zde a nyní (v tomto životě).

Prospěch v budoucích životech

Čtyři věci, Vjagghapadždžo, vedou syna rodu k prospěchu a blahu v budoucích životech. Které čtyři? Rozvíjení důvěry, rozvíjení ctnosti, rozvíjení štedrosti a rozvíjení moudrosti. A co je, Vjagghapadždžo, rozvíjení důvěry? Zde, Vjagghapadždžo, je syn rodu obdařen důvěrou, má důvěru v Tathágotovo probuzení: „Takový je Vznešený: zasloužilý, dokonale probuzený, obdařen věděním a ctnostným jednáním, blažený, znalec světa, nepřekonatelný vůdce praktikujících osob, učitel bohů a lidí, probuzený a vznešený.“ Tomu se říká rozvíjení důvěry.

A co je, Vjagghapadždžo, rozvíjení ctnosti? Zde, Vjagghapadždžo, se syn rodu zdržuje zabíjení živých bytostí, zdržuje se braní toho, co není darováno, zdržuje se špatného sexuálního jednání, zdržuje se lhaní, zdržuje se alkoholu a opojných látek způsobujících nedbalost. Tomu se říká rozvíjení ctnosti.

A co je, Vjagghapadždžo, rozvíjení štedrosti? Zde, Vjagghapadždžo, syn rodu žije s myslí očištěnou od poskvrny sobectví, oddán štedrosti, s otevřenou dlaní, raduje se a těší se z rozdávání a sdílení almužny. Tomu se říká rozvíjení štedrosti.

A co je, Vjagghapadždžo, rozvíjení moudrosti? Zde, Vjagghapadždžo, je syn rodu moudrý, je obdařen ušlechtilou, pronikavou moudrostí vedoucí k vyvstání cíle, vedoucí k pravému odstranění strasti. Tomu se říká rozvíjení moudrosti. To jsou, Vjagghapadždžo, ty čtyři věci, které vedou syna rodu k prospěchu a blahu v budoucích životech.“

*„Energický a pracovitý, dbalý svých úkolů,
vede přiměřený život a ochraňuje nabyté bohatství.
Obdařen důvěrou a ctností, štedrý, prostý sobectví,
neustále očišťuje stezku vedoucí k budoucímu štěstí a bezpečí.
Těchto osm věcí, vedoucích k oběma druhům štěstí -
k prospěchu a blahu zde a nyní (v tomto životě) i budoucích životech -
ukázal důvěřivému hospodáři ten, jehož jméno je Pravda.
Takto dozrávají u laických hospodářů zásluhy štedrosti.“*

Parábhava-sutta Rozprava o úpadku

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sávatthí, v Džétově háji, Aná-thapindikově zahradě. Tehdy, když noc již velmi pokročila, jistá bohyně, jejíž velká krása ozářila celý Džétův háj, přistoupila k Vznešenému, uctivě ho pozdravila, postavila se stranou a ve verších Vznešeného oslovila:

*„Na upadajícího člověka
tážeme se tě, Gótamo,
za Vznešeným přišla jsem s otázkou,
co je branou úpadku?“*

*1. „Dobře je znám rozvoj,
dobře je znám úpadek,
kdo Dhammu miluje, ten se rozvíjí,
kdo Dhammu nenávidí, ten upadá.“*

*„Tak to poznáváme,
to je první úpadek,
řekni druhý, Vznešený,
co je branou úpadku?“*

*2. „Nectnostní jsou mu milí,
ctnostní mu nejsou milí,
učení nectnostných má rád –
to je branou úpadku.“*

*3. „Kdo má rád spánek a společnost,
nepříčinnivý člověk,
líný a projevující hněv –
to je branou úpadku.“*

*4. „Kdo svou matku a svého otce,
zestárlé, jejichž mládí uplynulo,
ač sám schopný, nepodporuje –
to je branou úpadku.“*

*5. „Kdo bráhmana či asketu
nebo jiného poustevníka
lží podvádí –
to je branou úpadku.“*

*6. „Muž, který má mnoho majetku,
zlata a plodin,
sám si užívá dobrot –
to je branou úpadku.“*

*7. „Kdo je pyšný na své zrození a své bohatství,
pyšný na svůj rod
a přehlíží i příbuzného –
to je branou úpadku.“*

*8. „Kdo je zkažený ženami, zkažený opíjením,
zkažený hazardní hrou
a vše, co získá, promrhá –
to je branou úpadku.“*

*9. „Kdo je nespokojen se svými ženami,
hřeší s nevěstkami,
hřeší s ženami druhých –
to je branou úpadku.“*

*10. „Muž s minuvším mládím,
přivede si mladou dívku
a z žárlivosti k ní sám nespí –
to je branou úpadku.“*

*11. „Marnotratné ženě, která je oddaná pití
nebo takovému muži
udělit autoritu –
to je branou úpadku.“*

*12. „Kdo má malé bohatství a velkou žádostivost,
narodí se v rodu bojovníků
a na království (nadvládu) aspiruje –
to je branou úpadku.“*

*Když prozkoumá ve světě tyto druhy úpadku
moudrý a ušlechtilý člověk,
obdařený poznáním,
sdílí šťastný a bezpečný svět.“*

Mangala-sutta

Rozprava o příčinách štěstí

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sávatthí, v Džétově háji, Aná-thapindikově zahradě. Tehdy, když noc již velmi pokročila, jistá bohyně, jejíž velká krása ozářila celý Džétův háj, přistoupila k Vznešenému, uctivě ho pozdravila, postavila se stranou a ve verších Vznešeného oslovila:

*„Mnoho bohů a lidí
přemítá o požehnání (o štěstí)
a přeje si bezpečí.
Pověz mi, co je nejvyšší požehnání?“*

1. *„Nesdružovat se s pošetilými,
sdružovat se s moudrými,
uctívat ty, kdo jsou úcty hodní.
To je nejvyšší požehnání.“*

2. *„Pobývat na vhodném místě,
dříve vykonané zásluhy,
správně se usměrnit.
To je nejvyšší požehnání.“*

3. *„Rozsáhlé znalosti a dobře naučené řemeslo,
dobré vycvičení v kázni,
dobře pronášená řeč.
To je nejvyšší požehnání.“*

4. *„Podporování matky a otce,
péče o potomky a manželku,
klidné zaměstnání.
To je nejvyšší požehnání.“*

5. *„Štědrost a řádné chování,
péče o příbuzné,
nezávadné činy.
To je nejvyšší požehnání.“*

6. *„Zanechání a zdržování se zlého,
ukázněnost ohledně opojných nápojů,
dbalost vůči Dhammě.
To je nejvyšší požehnání.“*

7. *„Uctivost a skromnost,
spokojenost a vděčnost,
naslouchání Dhammě ve správný čas.
To je nejvyšší požehnání.“*

8. *„Trpělivost a přívětivost,
navštěvování asketů (duchovních učitelů),
rozhovor o Dhammě ve správný čas.
To je nejvyšší požehnání.“*

9. *„Správná askeze a čistý život,
vidění ušlechtilých pravd,
uskutečnění Nibbány.
To je nejvyšší požehnání.“*

10. *„Dotčena věcmi světa,
koho mysl se nechvěje,
je bez trápení, bez vášně, bezpečná.
To je nejvyšší požehnání.“*

11. *„Ti, kdo takto konají,
nikde nejsou poraženi,
všude krácejí bezpečně.
To jsou nejvyšší požehnání.“*

O projektu Dharma zdarma & Užitečné informace

Distribuce

Další publikace vydané v rámci projektu Dharma zdarma (DZ) můžete získat takto:

- V Pražském buddhistickém centru Lotus (Dlouhá 2, Praha 1), www.centrumlotus.cz.
- Na pravidelných setkáních Sdružení Doan Pardubice, doan.110mb.com.
- V meditačním centru Dibbávana v západních Čechách, nirodha@volny.cz.
- V centru Padmafarma v Bělé u Jevíčka, www.padmafarma.cz.
- V centru osobního rozvoje v Nesměni u Ločnic, www.centrum-nesmen.cz.

Zájemci z Česka i Slovenska si o knihy také mohou napsat na e-mailovou adresu dharma.zdarma@gmail.com. Pokud nemáte k dispozici počítač, můžete si napsat přímo na jednu z níže uvedených poštovních adres.

Česko

Petr Dvořák, Litická 101, Plzeň – Radobyčice, 30 100, email: dentP@seznam.cz
Vladislav Horecký, Teplice nad Bečvou 67, 753 01 Hranice,
email: vlada.h@gmail.com

Slovensko

Klaudia Puskajlerová, Tichá 10, 974 01 Bánská Bystrica,
email: vipassanask@hotmail.com

Financování

Pokud chcete podpořit projekt Dharma-zdarma, zadejte platební příkaz ve prospěch účtu projektu. Číslo účtu je: 2174622001/5500. Jedná se o tzv. transparentní účet – kdokoli má možnost nahlédnout do výpisu z účtu za posledních 90 dní na stránkách Reifeisen Banky. Odkaz na stránky s výpisem najdete na stránce webové stránky projektu DZ:

www.dharmazdarma.cz/financovani.html

Standardně na požádání vystavíme příjmový doklad pro daňové účely. V případě potřeby vypracujeme i darovací smlouvu.

Hledáme

Skupina lidí, kteří pracují ve prospěch projektu DZ, se pomalu rozšiřuje. Přesto dále hledáme dobrovolníky, kteří by rádi pracovali jako:

- překladatel
- jazykový korektor, který dohlíží na gramatiku, stylistiku atd.

- grafik, který navrhuje obálky, záložky atd.
- specialisty pro předtiskové úpravy, kteří dokáží převést text z formátu word do formátu, který používají tiskárny pro tisk (např. tiskové pdf)

Užitečné adresy

- Pražské buddhistické centrum Lotus, Dlouhá 2, Praha 1
www.centrumlotus.cz
- www.buddha.cz > Rozcestník českého buddhismu, na kterém najdete odkazy na většinu buddhistických skupin v ČR.
- www.bodhipala.cz > Informace k některým meditačním kurzům v České republice.
- sujiva.wz.cz > stránky s informacemi k meditačním kurzům malajského mnicha Bhante Sujivy
- www.buddha.cz/mangala > stránky asi nejaktivnějšího buddhistického sdružení v ČR
- sati.wz.cz > stránky občanského sdružení Sati Pardubice s dalšími odkazy a knihovnou
- www.muweb.cz/www/buddhovyropravy > české překlady Buddhových rozprav z pálijského kánonu
- www.mbnf.net > stránky Mezinárodního buddhistického nadačního fondu, který, mimo jiné, podporuje české mnichy na Srí lance a organizuje oslavu buddhistického svátku Vésákh
- www.samadhi.cz > stránky buddhistického meditačního centra Samádhi v Tupadlech u Mělníka
- www.dhamma-plzen.org > stránky s buddhistickými texty a několika audio nahrávkami
- www.dhamma.wz.cz > stránky s texty především z thajské lesní tradice
- www.ashtangajoga.cz/akce/pripravujeme > stránka s informacemi o meditačními kurzech v centru Dibbávana

Seznam sponzorů

T. Y. Lee: 36 658 Kč, Anonym: 6 000 Kč.

LOVE US, NOT EAT US !

All Lives Are Precious

www.loveusnoteatus.com